

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра теорії і методики спорту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ВЕСЛУВАННЯ НА
БАЙДАРКАХ ТА КАНОЕ ЯК ВИДУ СПОРТУ**

Студента II курсу групи МФКСЗ
Освітньої програми: Фізична культура і спорт
Спеціальності 017 Фізична культура і спорт
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Ступеня вищої освіти магістра
Ляховського Станіслава Ігоровича

Науковий керівник: доктор наук з фізичного
виховання та спорту, доцент, професор кафедри
теорії і методики спорту **Богуславська В.Ю.**

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
Члени Екзаменаційної комісії	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	3
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. МІЖНАРОДНІ ПЕРШОСТІ З ВЕСЛУВАННЯ НА БАЙДАРКАХ ТА КАНОЕ.....	8
1.1. Веслування на байдарках та каное як вид спорту.....	8
1.2. Особливості становлення веслування на байдарках та каное в різні періоди розвитку міжнародного олімпійського руху.....	11
1.3. Міжнародні першості з веслування на байдарках та каное.....	18
1.4. Висновок до розділу.....	22
РОЗДІЛ II. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	24
2.1. Методи дослідження.....	24
2.2. Організація дослідження.....	25
РОЗДІЛ III. ВЕСЛУВАННЯ НА БАЙДАРКАХ ТА КАНОЕ НА ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ СУЧАСНОСТІ.....	26
3.1. Фаворити, чемпіони і призери з веслування на байдарках та каное у різних періодах на Олімпійських Іграх сучасності.....	26
3.2. Участь українських веслувальників на Олімпійських Іграх сучасності.....	39
3.3. Висновок до розділу.....	45
РОЗДІЛ IV. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ВЕСЛУВАННЯ НА БАЙДАРКАХ ТА КАНОЕ ЯК ВИДУ СПОРТУ.....	49
4.1. Фаворити, чемпіони і призери Чемпіонатів світу з веслування на байдарках та каное, параканое.....	49
4.2. Тенденції і перспективи розвитку веслування на байдарках та каное як виду спорту.....	55
4.3. Висновок до розділу.....	58
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67

Ляховський Станіслав. Становлення і розвиток веслування на байдарках та каное як виду спорту. 017 Фізична культура і спорт. Вінницький державний педагогічний університет. Вінниця – 2024

Анотація. У дипломній роботі проаналізовано, описано та узагальнено становлення та розвиток сучасного веслування на байдарках та каное як виду спорту.

Мета дослідження: узагальнити дані про становлення та розвиток веслування на байдарках та каное як виду спорту. Визначити фаворитів Олімпійських Ігор сучасності, Чемпіонатів світу, Паралімпійських Ігор з веслування на байдарках та каное серед країн світу.

У результаті досліджень визначено особливості розвитку веслування на байдарках і каное на різних етапах Олімпійських ігор (1936–2024), а також розкрито характерні риси сучасного олімпійського веслування на байдарках і каное. Висвітлено фаворитів, чемпіонів і призерів світового рівня, проаналізовано досягнення на континентальних та світових чемпіонатах. Окрему увагу приділено участі українських веслувальників у складі команд СРСР і незалежної України на Олімпійських іграх. Розглянуто сучасні тенденції та перспективи розвитку веслування на байдарках і каное як виду спорту.

Ключові слова: веслування на байдарках та каное, веслування, байдарка, каное, спорт, змагання, Олімпійські Ігри, становлення, розвиток, фаворити, параканое, Паралімпійські Ігри.

Liakhovskiy Stanislav. Formation and development of canoe sprint as a sport. 017 Physical culture and sports. Vinnytsia State Pedagogical University. Vinnytsia – 2024

Abstract. The thesis analyzes, describes, and generalizes the formation and development of modern canoe sprint as a sport.

Research Objective: To summarize data on the formation and development of canoe sprint as a sport. To identify the favorites of the modern Olympic Games, World Championships, and Paralympic Games in canoe sprint among countries worldwide.

As a result of the research, the distinctive features of the development of canoe sprint during different stages of the Olympic Games (1936–2024) were determined, as well as the characteristics of modern Olympic canoe sprint. The study highlights the favorites, champions, and medalists at the global level, with an analysis of achievements in continental and world championships. Particular attention is given to the participation of Ukrainian canoeists in the Olympic Games as part of the USSR and independent Ukraine. Additionally, the research explores current trends and prospects for the development of canoe sprint as a sport.

Keywords: canoe sprint, canoeing, kayak, canoe, sport, competition, Olympic Games, formation, development, favorites, paracanoe, Paralympic Games.

ВСТУП

Веслування, як фізичний вид спорту, має понад 200-річну історію, що розпочалася в XIX столітті. За цей час воно еволюціонувало від змагань на різних плавальних засобах до отримання статусу олімпійського виду спорту. Змагання для чоловіків на Олімпійських іграх проводяться з 1936 року, а для жінок – з 1948 року. Як незалежна держава, Україна почала брати участь в Олімпійських іграх з 1996 року.

Починаючи з 1952 року, вперше дебютували на Олімпійських іграх веслувальники українського походження.

Олімпійськими дистанціями на сьогоднішній день у веслуванні серед чоловіків являються такі види: байдарка-одиночка та каное-одиночка 1000 м, двійка у каное і байдарки 500 м, четвірка байдарка 500 м.

У жінок – байдарка одиночка 500 м, каное одиночка 200 м та двійка 500 м, двійка у байдарки 500 м, четвірка байдарка 500 м.

Міжнародна федерація веслування (ICF) об'єднує національні асоціації 169 країн, що свідчить про популярність цього виду спорту. Федерація активно працює над його розвитком і вносить зміни до правил змагань. Це зумовлено вимогами Міжнародного олімпійського комітету щодо підвищення видовищності, інтенсифікації змагальної діяльності, скорочення тривалості змагань та обмеження чисельності спортсменів і команд.

Веслування є об'єктом науково-дослідної роботи багатьох фахівців спорту, науковців інших галузей.

Так, питання розвитку веслування на байдарках та каное висвітлювалися в публікаціях Чубаров В. 2002; Степанюк С.І. 2003; Русанова О. М., Чередниченко О. О. 2013 та ін.

Вивчення процесу становлення та розвитку веслування на байдарках і каное як виду спорту є важливим напрямом сучасної спортивної науки. Актуальність цього дослідження полягає в розумінні еволюції цього спорту, а також у виявленні його тенденцій і перспектив подальшого розвитку. Проте

ця проблема досі не була предметом спеціального дослідження, хоча деякі автори (Шапаренко О. М. "Золоті весла", К., 1979; Гаврилов В. Н. "Гребля на байдарках і каное", Х., 1980; Стеценко Ю. Н., Никоноров А. Н. "Підготовка гребців на байдарках", К., 1985) частково торкаються цього питання. Досі залишаються мало з'ясованими розвиток веслування на байдарках та каное у різні періоди міжнародного олімпійського руху, країни-фаворити з цього виду спорту на олімпійських та міжнародних змаганнях, місце та успіхи національної збірної команди України, успішність українських спортсменів та сучасні тенденції розвитку цього виду спорту.

Отже, його розгляд потребує подальшого дослідження з метою узагальнення. Бажано додати влучну фразу про те, для чого це потрібно. Що нам дає вивчення цього питання? Було б доцільним в практичних рекомендаціях запропонувати внесення певних змін у систему змагальної діяльності українських спортсменів, яка сприяла б покращенню їх інтегральної підготовленості та результатів виступів на змаганнях

Мета дослідження: Узагальнити та систематизувати дані про становлення та розвиток веслування на байдарках та каное на основі виступів збірної команди на міжнародних змаганнях.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати особливості становлення веслування на байдарках та каное в різні періоди розвитку міжнародного олімпійського руху.
2. Встановити фаворитів, чемпіонів і призерів з веслування на байдарках та каное, параканое у різних періодах на Чемпіонатах світу, Паралімпійських Іграх, Олімпійських Іграх сучасності.
3. Висвітлити участь українських веслувальників в Іграх Олімпіад, Паралімпійських Іграх, Чемпіонатах світу з веслування на байдарках та каное, параканое.
4. З'ясувати можливі тенденції та перспективи розвитку веслування на байдарках та каное як виду спорту.

Об'єкт дослідження – Олімпійські Ігри. Становлення та розвиток

веслування на байдарках і каное в системі міжнародних змагань.

Предмет дослідження – Веслування на байдарках та каное як Олімпійський вид спорту. Результати українських спортсменів на міжнародних змаганнях.

Методи дослідження: визначалися багатоплановістю дослідницьких задач. Комплекс методів включав: теоретичний аналіз даних науково-методичної літератури; аналіз програмного матеріалу; моделювання; математико-статистичну обробку отриманих даних з подальшою їхньою логічною інтерпретацією.

Наукова новизна:

- вперше проаналізовано і структуровано результати Олімпійських Ігор та Чемпіонатів світу з веслування на байдарках та каное за періодами та відносно дисциплін.
- вперше проаналізовано результати Чемпіонатів світу з параканое та параканое на Паралімпійських Іграх.
- вперше визначено фаворитів Чемпіонатів світу з веслування на байдарках і каное, а також фаворитів Чемпіонатів світу та Паралімпійських Ігор з параканое.
- вперше визначено тенденції та перспективи розвитку веслування на байдарках та каное як виду спорту.

Очікувані результати. Передбачається розширити й узагальнити дані щодо становлення і розвитку веслування на байдарках та каное як виду спорту.

Практичне значення. Можливе використання результатів дослідження в навчальному процесі дисципліни «Олімпійський та професійний спорт» та «Паралімпійський спорт».

Шляхи впровадження:

1. Публікація результатів дослідження в періодичних наукових виданнях.
2. Виступи на наукових конференціях.

Структура та обсяг магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних

джерел.

Загальний обсяг роботи 73 сторінки, з них – основного тексту – 50 сторінок. В роботі міститься 24 таблиці. Список використаних джерел містить 93 найменування.

РОЗДІЛ І. МІЖНАРОДНІ ПЕРШОСТІ З ВЕСЛУВАННЯ НА БАЙДАРКАХ ТА КАНОЕ

1.1. Веслування на байдарках та каное як вид спорту

Веслування на байдарках і каное – вид веслувального спорту, гонки на відповідних суднах [12].

Байдарка – безкочеткове спортивне судно, закрите згори декою (палубою), у якій прорізано кокпіти (люки); спортсмени веслюють одним дволопатеvim веслом [12].

Каное – безкочеткове судно без палуби; спортсмени веслюють стоячи на одному коліні однолопатеvim веслом [12].

Крім власне веслування на байдарках та каное (або веслування на «гладкій воді»), є багато інших дисциплін, які використовують ці типи човнів. З їх числа в олімпійську програму включений тільки веслувальний слалом [6].

Перші веслувальні клуби виникли в 1860-х роках ХІХ століття. Шотландець Джон Мак-Грегор створив дерев'яну байдарку, натхненну ескімоськими зразками, і у 1866 році заснував перший клуб байдарочників. Змагання з веслування на байдарках почали проводити в Європі та Північній Америці у 1920-х роках [12].

Перші змагання з веслування на байдарках і каное відбулися у 1869 році у Великобританії. У 1871 році був створений Нью-Йоркський каное-клуб. У 1924 році в Копенгагені (Данія) було засновано першу міжнародну організацію з каное, а 19 серпня 1933 року в столиці Данії пройшов перший Чемпіонат Європи. Сучасна Міжнародна федерація з веслування на

байдарках і каное була створена у 1946 році. Цей вид спорту дебютував на Олімпійських іграх 1936 року в Берліні, де проводилися дев'ять чоловічих змагань. У 1948 році на Олімпіаді в Лондоні кількість чоловічих змагань скоротили до восьми, щоб вперше включити жіночі перегони. З того часу веслування на байдарках і каное стало постійною частиною Олімпійських ігор, а програма змагань змінювалася з метою покращення телевізійної привабливості та використання новітніх технологій у виробництві човнів [45; 40; 35].

Міжнародна федерація каное (ICF) є головною організацією, яка об'єднує всі національні федерації веслування на байдарках і каное. Міжнародні змагання з цього виду спорту проводяться під егідою ICF. Організація була заснована 19 січня 1924 року в Копенгагені (Данія) під назвою «Internationale Repräsentantenschaft Kanusport» (IRK), а в 1946 році вона отримала сучасну назву – Міжнародна федерація каное [36].

Мета організації полягала у зміцненні взаємозв'язків між національними асоціаціями з каное різних країн, організації щорічних міжнародних змагань з веслування та вітрильного спорту в різних країнах, а також впровадженні міжнародно-визнаних символів для позначення річок на картах, що полегшувало б подорожі. Важливими завданнями також були обмін інформацією про національні публікації з каное, підготовка лекцій і доповідей, створення фільмів та підтримка листування. На сьогоднішній день штаб-квартира ICF розташована в Лозанні, Швейцарія, і організація об'єднує 157 національних федерацій [36].

Нині змагаються на таких класах суден: байдарка-одиначка (К-1, максимальна довжина 520 см, мінімальна вага – 12 кг), байдарка-двійка (К-2, 650 см, 18 кг), байдарка-четвірка (К-4, 1100 см, 30 кг); каное-одиначка (С-1, 520 см, 14 кг), каное-двійка (С-2, 650 см, 20 кг), каное-четвірка (С-4, 900 см, 30 кг). Перед початком заїздів і після фіналів човни зважують і вимірюють [13; 12].

У складі програми Олімпійських Ігор 10 номерів: чоловіки – К-1 1000

м, К-2 500 м, К-4 500 м; С-1 1000 м, С-2 500 м; жінки – К-1, К-2, К-4 – 500 м; С-1 200 м, С-2 500 м [13; 12].

У правилах змагань з веслування на байдарках і каное відмічені класи човнів, які планують впроваджувати на змаганнях, окрім Олімпійських ігор (табл. 1.1)

Таблиця 1.1

Класи човнів, які потенційно можуть брати участь у змаганнях, окрім Олімпійських ігор (2019) [37, с. 28]

Х-ка човнів	Дистанція (м)		
	Чоловіки	Жінки	Змішані екіпажі
Веслування на байдарках			
К1	500 м		
		1000 м	
	5000 м	5000 м	
К2	200 м	200 м	200 м
	500 м		500 м
		1000 м	1000 м
	5000 м	5000 м	5000 м
К4	200 м	200 м	200 м
			500 м
	1000 м	1000 м	1000 м
Веслування на каное			
С1	200 м		
	500 м	500 м	
		1000 м	
	5000 м	5000 м	
С2	200 м	200 м	200 м
	500 м		500 м
		1000 м	1000 м
	5000 м	5000 м	5000 м
С4	200 м	200 м	200 м
	500 м	500 м	500 м
	1000 м	1000 м	1000 м

Веслування дає людям можливість набути особистого досвіду в

самодисципліні, рішучості, відданості, доброчесності, повазі, командній роботі та справедливій грі. Міжнародні змагання та зустрічі з веслування проводяться для сприяння дружній взаємодії між учасниками, покращення взаєморозуміння між людьми та народами, створення світової «сім'ї», яка базується на ідеалах миру, дружби, справедливості, взаєморозуміння та взаємодопомоги [61].

Веслування на байдарках та каное вид спорту в якому потрібно поєднувати витривалість, силу, вміння триматися на воді [4; 12, 15, 17, 39, 40, 48]. Також під час проходження дистанції велике значення має здатність спортсмена долати значний зовнішній спротив, який є специфічним середовищем діяльності у веслуванні [3; 7; 8; 9; 13; 15]. Для досягнення результату у веслуванні на різних дистанціях велике значення мають здібності весляра розвивати максимальну і вибухову силу, силову витривалість [7; 10; 11; 15; 16; 17; 20]. Також деякі автори вказують на не меншу важливість технічної підготовки весляра [14; 26]. Сьогоднішня практика підготовки кваліфікованих веслярів свідчить про те, що сучасний рівень спортивних результатів можливо досягти лише на основі цілеспрямованої діяльності з використанням специфічних і неспецифічних засобів [7; 10].

1.2. Особливості становлення веслування на байдарках та каное в різні періоди розвитку міжнародного олімпійського руху

Шотландський юрист Джон Мак-Грегор, який жив у Лондоні, став великим пропагандистом веслування на байдарках і каное та засновником нового виду спорту, що згодом здобув визнання у всьому світі. У 1865 році він, узявши за основу каяк калааллісут, спроектував і побудував човен, названий «Роб-Рой». Довжина човна становила 4,57 м, ширина — 0,76 м, обшивка була клінкерною з дуба, а палуба — з кедр. Другий човен Мак-Грегора мав розміри 4,26 м у довжину та 0,66 м у ширину. На ньому він

багато подорожував по озерах і річках Центральної Європи, описавши свої пригоди в книзі «1000 миль на каное «Роб-Рой»» [12].

У наступні роки Мак-Грегор описав свої подорожі по Норвегії, Швеції, Данії, Північній Німеччині, Балтійському морю, а також по річці Йордан, Червоному морю і Суецькому каналу. Ці мандрівки здобули міжнародну популярність і викликали великий інтерес. У 1866 році Мак-Грегор заснував перший у світі гребний клуб — Англійський Королівський клуб любителів веслування на байдарках і каное. З 1874 року клуб почав випускати свій журнал під назвою «Каноїст». Один із човнів Мак-Грегора зберігається в музеї клубу. Саме ці човни стали прототипами серії каяків, побудованих у другій половині 19 століття у Великій Британії, Скандинавії та Америці, які отримали назву «Роб-Рой-каное» [12].

Члени Королівського клубу каное часто подорожували, будучи дипломатами, лікарями, юристами, бізнесменами або студентами, і багато хто з них брав із собою власні човни. У багатьох країнах, які вони відвідували, у 1860-х роках виник інтерес до цього нового виду веслування, що згодом призвело до розвитку греблі як нового виду спорту [12].

У 1867 році Наполеон III запросив Джона Мак-Грегора до Парижа для організації регати на Сені, приуроченої до Всесвітньої виставки, з метою популяризації веслування на каяках серед французької молоді. На той час академічне веслування вже досягло значного розвитку в Центральній Європі, і досвід суднобудування сприяв зростанню виробництва байдарок. У Скандинавських країнах гребний спорт розвивався повільніше, а побудова байдарок йшла експериментальним шляхом. Серед іншого був створений човен зі спеціально обробленого паперу, на якому двоє молодих шведів перепливали Балтійське море до Берліна, а потім і до Франції [12].

Близько 1875 року Англійський королівський клуб сконструював чотиримісну клінкерну байдарку типу «Роб-Рой», яка стала попередницею сучасних четвірок. Англієць Уоррінгтон Боден Пауелл здійснив тривалу подорож на каное «Роб-Рой» через Швецію, використовуючи вітрило під час

сприятливого вітру. У 1876 році він створив човен «Наутікус-8» для плавання під вітрилом, який став попередником сучасних вітрильних спортивних байдарок.

Заснований у 1871 році Нью-Йоркський каное-клуб спочатку використовував каное «Роб-Рой», привезені з Англії, але згодом перейшов на вдосконалені моделі канадських каное. Клуб спеціалізувався на веслуванні однолопастним веслом та застосовував ці каное також для вітрильного спорту. Приблизно з 1880 року канадські каное стали дедалі більше поширюватися в Європі, зокрема в Англії, Франції, Чехословаччині та Німеччині, де їх використовували як для подорожей, так і для прогулянок річками та озерами [6].

Британська асоціація, заснована в 1887 році, активно функціонувала до 1915 року, після чого її діяльність була призупинена на 18 років. Асоціація відновила свою роботу лише в 1933 році, а в 1936 році була трансформована в Британський каное-союз. Окрім цього, в 1880 році була створена Американська асоціація каное, яка відіграла важливу роль у розвитку веслування. У 1881 році вона випустила журнал «Американський каноїст». [12].

У Канаді національна асоціація веслування була заснована в 1900 році, в Швеції — в 1904, а в Німеччині — в 1914. У Чехословаччині в 1913 році було організовано Союз каноїстів і водних туристів. Національні об'єднання веслярів також з'явилися в Швейцарії (1925), Австрії та Данії (1926), Польщі (1928), а також у Фінляндії, Франції та Люксембурзі (1932), Нідерландах (1933), Бельгії та Норвегії (1934), Італії (1936), Румунії (1937) та Японії (1938) та в інших країнах. До 1923 року зв'язки між цими організаціями були випадковими, і регулярні міжнародні регати ще не проводилися [12].

У липні 1923 року веслярі з кількох країн отримали запрошення на Шведські ігри в Гетеборзі. Делегати запрошених асоціацій вирішили провести міжнародну конференцію для обговорення подальших шляхів розвитку веслування на байдарках і каное. Представники Данії, Німеччини,

Австрії та Швеції сформували робочий комітет, очолений президентом Шведської асоціації Фрітьофом Сантессоном. 19-20 січня 1924 року, за запрошенням Датської асоціації, комітет зібрався в Копенгагені на своє перше засідання, на яке не зміг прибути представник США. За ініціативою Шведської асоціації було ухвалено рішення назвати нову міжнародну організацію Міжнародним представництвом для каноїстів (скорочено - IRK). Основними цілями IRK стали встановлення зв'язків між асоціаціями різних країн, організація міжнародних змагань, популяризація спорту та міжнародного водного туризму. Члени комітету затвердили шведську гоночну байдарку (К-1) як зразок човна міжнародного класу, її довжина не повинна перевищувати 5,2 м, а ширина - бути не менше 0,51 м. Запропоновані розміри каное мали бути узгоджені з Американською асоціацією каное (ACA). Офіційними гоночними дистанціями, встановленими IRK, стали траси довжиною понад 1500 м і 10 000 м [12].

У 1932 році на місце померлого президента IRK Ф. Рейніке було обрано голову Німецької асоціації д-ра Макса Еккерта. Основним напрямком роботи IRK та національних асоціацій протягом найближчих п'яти років стало прагнення включити веслування на байдарках і каное до програми наступних Олімпійських ігор. Враховуючи доброзичливе ставлення членів Міжнародного олімпійського комітету (МОК) до показових заїздів, які відбулися на VIII Олімпійських іграх (1924), IRK, представлена новим президентом, вела переговори з членами МОК та доповідала на конгресі про стан і розвиток веслування на байдарках і каное в різних регіонах світу [12].

У процесі підготовки до включення байдарочників і каноїстів на олімпійську арену виникла необхідність вирішити кілька питань, зокрема визначити програму змагань і список країн-учасниць, які є членами IRK. Хоча в Європі класи човнів частково були вже визначені, в Американській асоціації це питання залишалося відкритим. У США використовували переважно канадські каное, які нагадували європейські гоночні байдарки, але не мали верхньої палуби. Ці човни, відомі як «Пінату», мали приблизно таку

ж швидкість, як байдарки, і на них можна було гребти як однолопатеви́ми, так і дволопатеви́ми веслами. Після переговорів з представниками Американської та Канадської асоціацій було ухвалено рішення рекомендувати всім країнам прийняти європейські К-1 і К-2 як байдарки з дволопатеви́м веслом, а канадські каное використовувати лише для однолопатевого веслування [12].

За пропозицією М. Еккерта, учасники віденського конгресу ІРК вирішили, що наступні міжнародні змагання, які відбудуться в 1933 році в Празі, пройдуть як першість Європи в шести класах човнів. Дистанцію для жінок затвердили на рівні 600 м, враховуючи умови водойми (р. Влтава), а для чоловіків — 1000 і 10000 м [12].

Перед першою офіційною першістю Європи відбулося кілька регат під егідою ІРК. Перша з них пройшла в Гамбурзі в липні 1924 року, де швед М. Карлссон став першим чемпіоном ІРК, вигравши гонку на байдарці-одиночці на дистанції 1500 м з часом 7.59,6. Через кілька днів, на міжнародних змаганнях у Травемюнде (Німеччина), він також здобув перше місце на дистанції 10 000 м. Ця регата стала дебютом для каноїстів Чехословаччини, проте, через брак досвіду, вони програли господарям, які вже мали практику участі в змаганнях на каное [12].

Наступні змагання відбулися в травні 1925 року в Празі за участю спортсменів зі Швеції, Німеччини, Австрії та Чехії, і були приурочені до чергового Олімпійського конгресу. Як і показові змагання на Олімпіаді в Парижі, цей старт викликав великий інтерес серед делегатів. Щорічно проводилися численні регати в різних країнах, включаючи США, де в 1930 році відбулися змагання на розбірних човнах (Ф-1 і Ф-2) навколо острова Манхеттен [12].

У всіх змаганнях, що передували першим Олімпійським іграм, відбувалося випробування різних типів і класів човнів. До 1924 року в Німеччині з'явилися байдарки-двійки, трійки та четвірки. У травні того ж року на змаганнях у Кельні були представлені К-4 для жінок (довжина 8,2 м)

та К-6 для чоловіків (11,2 м). За аналогією з академічними вісімками з'явилася К-8, яка мала підняте на кормі сидіння для рульового. Довжина цього човна становила 15,5 м, а ширина — 0,7 м. На дистанції 1,5 км човен проходив за 2 хвилини 57 секунд. Усі ці човни мали округлу конструкцію, як і академічні. У 60-х роках ці вісімки ще використовували на національних змаганнях у Румунії [12].

У Швеції, а пізніше і в Німеччині, почали будувати судна за ескімоським прототипом. Після К-1 з'явилися К-2 і К-4, параметри яких були близькі до сучасних. На змаганнях човни різних конструкцій, збудовані в різних країнах, порівнювалися між собою. Експериментальні дослідження та "польова" перевірка якості і швидкості човнів на міжнародних змаганнях спростили відбір суден міжнародного класу для першості Європи, Олімпійських ігор 1936 року та чемпіонату світу у Ваксгольмі (Швеція) [12; 27; 31].

Першість Європи 1933 року дозволила не лише порівняти човни, а й оцінити сили національних збірних. У тому ж році ІРК стало членом Міжнародного олімпійського комітету (МОК). Однак питання включення веслування на байдарках і каное до програми Олімпійських ігор було вирішене лише наступного року на конгресі МОК в Афінах.

У неофіційному командному заліку серед 19 країн-учасниць лідирували Австрія, Німеччина, Чехословаччина, Нідерланди, Канада і Швеція. Найкращих результатів у веслуванні на байдарках досягли австрійці, німці та шведи. Двократним чемпіоном Ігор став Г. Храдецка. Спортсмени Чехословаччини та Канади проявили найвищу майстерність у каное, і цей вид спорту в Канаді набув настільки великої популярності, що став національним. Перша Олімпійська регата для байдарочників і каноїстів, що відбулася 8-10 серпня 1936 року в Грюнау, підвищила авторитет цього виду спорту у світі, що призвело до зростання кількості країн, які розвивають веслування на байдарках і каное [12; 40].

На конгресі ІРК, проведеному під час Олімпіади 1936 року, було

ухвалено рішення провести наступну регату у Ваксгольмі як перший чемпіонат світу. У програму змагань включили гонки жінок на К-1 і К-2, а також чоловіків на К-2 на дистанції 10 000 метрів. Ці змагання, в яких взяли участь веслярі з 14 країн, не змінили сформованого співвідношення сил. Наступний олімпійський старт планувався в Японії, першість Європи — в Латвії (яка на той час стала членом ІРК), а чемпіонат світу 1942 року — на Серпневих озерах у Польщі. Проте всі ці плани були порушені через конфлікт Японії з Китаєм та початок Другої світової війни, розпочатої фашистським урядом Німеччини [12].

Протягом майже 20 років існування ІРК перетворилася на потужну міжнародну організацію, до складу якої входили 24 національні асоціації. Окрім гонок, ІРК організовувала змагання зі слалому та спуску на каяках і каное по «дикій» воді гірських річок з сильною течією, а також змагання на парусних каное, значну увагу приділяючи розвитку міжнародного водного туризму. Кількість веслувальних клубів істотно зросла, разом із числом їхніх членів: наприкінці 40-х років (згідно з даними, представленими на конгресі ІРК у Ваксгольмі) у Бельгії в 49 клубах налічувалося близько 800 веслярів, у Польщі — 7000 у 170 клубах, у Данії — 1500 у 41 клубі, у Фінляндії — 1800 у 26 клубах, у Швейцарії — 700 у 16 клубах, а в Англії — 1000 у 5 клубах. У Швеції кількість прихильників веслування на байдарках і каное досягала 6000 осіб, а в Чехословаччині — 2800, з яких 500 були юніорами. Зміцнилися зв'язки ІРК з Американською та Канадською асоціаціями, і представника США навіть включили до складу бюро ІРК [12].

Веслування на байдарках і каное стало частиною сучасної олімпійської програми з XI Олімпійських ігор, що відбулися в 1936 році в Берліні. Жінки вперше змагалися на Олімпіаді XIV у 1948 році в Лондоні. На цих іграх розігруються 12 комплектів нагород: вісім у змаганнях на байдарках і чотири на каное [40; 53].

Країни-учасники та кількість спортсменів на Олімпійських Іграх у веслуванні постійно зростали, що свідчить про популяризацію даного виду

спорту у світі. Так, у 1948 році у Лондоні були розіграні 9 комплектів нагород серед 139 спортсменів з 16 країн, у 1972 у Мюнхені 11 комплектів (4 з них у слаломі) серед 359 спортсменів з 26 країн, а вже у 2021 у Токіо були розіграні 16 комплектів нагород (4 з них у слаломі) серед 504 веслувальника з 58 країн [53; 57; 25].

В Україні перші веслувальні клуби були організовані у Вінниці, Києві, Херсоні [9].

Міжнародні змагання з веслування на байдарках та каное проводиться під егідою Міжнародної федерації каное (ICF). В Україні її представником є Федерація каное України, що є правонаступницею Федерації України з веслування на байдарках та каное [6].

У становленні веслування на байдарках та каное як олімпійського виду спорту можна виділити три періоди:

II період – Ігри XI Олімпіади 1936 року у Берліні, так як у міжвоєнний період веслування було представлено як офіційний вид спорту тільки на одних Олімпійських Іграх цього періоду;

III період – Ігри XIV – XXIV Олімпіад 1948-1988 років;

IV період – Ігри XXV і наступних Олімпіад з 1992 року.

Веслування на байдарках і каное пройшло значний шлях, до набуття статусу олімпійського виду спорту. Воно було представлено на 21 Літніх Олімпійських іграх сучасності, з яких 1 проходили в II періоді, 11 – у III періоді та 9 – у IV періоді, станом на 2024 рік. Протягом цього часу мали місце як тривалі серії перемог, так і окремі успіхи спортсменів з різних країн.

Історичні аспекти розвитку олімпійського спорту постійно перебувають у полі зору науковців галузі фізичної культури та спорту національного та міжнародного рівнів [5; 8]. Веслування на байдарках та каное є невід’ємною складовою частиною Ігор Олімпіад сучасності. Дана тема потребує подальшого дослідження з метою узагальнення.

1.3. Міжнародні першості з веслування на байдарках та каное

На початку розвитку веслування на байдарках і каное як нового виду спорту, воно здобувало популярність завдяки подорожам шотландського юриста Джона Мак-Грегора, засновника першого каное-клубу. Він здійснював численні подорожі на своєму каное по озерах і річках Центральної Європи, які описав у книзі «1000 миль на каное "Роб-Рой"». У наступні роки він також розповів про свої подорожі по Норвегії, Швеції, Данії, Північній Німеччині, Балтійському морю, річці Йордан, Червоному морю та Суецькому каналу. Його подорожі набули міжнародної популярності і привернули значний інтерес [12].

Згодом каное-клуби почали з'являтися по всій Європі, що природно привело до виникнення духу змагань. 27 квітня 1867 року Англійський Королівський клуб організував першу в історії регату, в якій взяли участь 15 байдарок. Починаючи з 1874 року, ці змагання стали щорічними, а переможцям вручався приз «Кубок виклику» [12].

У 1922 році в німецькому місті Халле відбулася перша міжнародна зустріч з веслування. Наступного року веслярі з кількох країн взяли участь у Шведських іграх в Гетеборзі. Перед першою офіційною першістю Європи було проведено низку регат під егідою IRK, перша з яких відбулася в Гамбурзі в липні 1924 року. Через кілька днів міжнародні змагання пройшли в Травемюнде (Німеччина), де вперше змагалася Чехословаччина. Наступна регата відбулася у травні 1925 року в Празі за участю шведів, німців, австрійців і чехів, приурочена до Олімпійського конгресу. Як і показові змагання на Олімпіаді в Парижі, вона привернула увагу конгресменів. Щороку проводився ряд регат у різних країнах [12].

У 1933 році в Празі пройшов перший чемпіонат Європи, який дав змогу порівняти не тільки човни, але й рівень національних збірних. Співвідношення сил, яке склалося на цій першості, збереглося і на Олімпійських іграх 1936 року в Берліні. У неофіційному командному заліку серед 19 країн-учасниць до шістки найсильніших увійшли Австрія,

Німеччина, Чехословаччина, Нідерланди, Канада і Швеція. Австрійці, німці та шведи досягли найкращих результатів у веслуванні на байдарках, а дворазовим чемпіоном став Г. Храдецка. У веслуванні на каное найсильнішими виявилися спортсмени з Чехословаччини та Канади, де цей вид спорту став настільки популярним, що перетворився на національний [12; 40].

Участь байдарочників і каноїстів у перших Олімпійських іграх, що відбулися 8–10 серпня 1936 року в Грюнау, значно підвищила авторитет цього виду спорту в світі. Це призвело до зростання кількості країн, які почали активно розвивати веслування на байдарках і каное [12; 40].

Перший чемпіонат світу відбувся у 1938 році в Ваксгольмі (Швеція). Подібно до Олімпійських ігор, ці змагання проводилися раз на чотири роки і мали високу престижність. Особливо цінними вони були через те, що на них вручалися офіційні призи за загальнокомандні досягнення у всій програмі, а також окремо за перемоги у веслуванні на байдарках і змаганнях на каное [12; 31].

На конгресі ІРК, проведеному під час Олімпіади 1936 року, було вирішено провести наступну регату в Ваксгольмі як перший чемпіонат світу. У програму змагань додали жіночі гонки на К-1 і К-2, а також чоловічі на К-2 на дистанції 10 000 м. Розклад сил між учасниками з 14 країн залишився незмінним. Наступні Олімпійські змагання планували провести в Японії, першість Європи — в Латвії (яка на той час приєдналася до ІРК), а чемпіонат світу 1942 року мав відбутися на Серпневих озерах у Польщі. Однак ці плани зруйнували війна між Японією і Китаєм та початок Другої світової війни, розв'язаної фашистським урядом Німеччини [12].

До 1950 року вітчизняні веслярі були повністю ізольовані, не мали можливості ні брати участь у міжнародних спортивних подіях, ні контактувати із зарубіжними колегами [12].

На перших чемпіонатах світу лідерами були спортсмени з Німеччини, Швеції, Чехословаччини, Австрії, Данії та Норвегії. Однак у 1956 році вони

поступилися місцем спортсменам СРСР. Радянські каноїсти та байдарочники взяли участь у 20 чемпіонатах, здобувши перше загальнокомандне місце в 16 з них [12; 31].

Угорщина є домінуючою силою у веслуванні на байдарках і каное, здобувши на сьогодні 230 титулів чемпіонів світу, що майже на 90 титулів більше, ніж у Німеччини (141 титул). Каталін Ковач завоювала 31 з цих титулів у спринті на каное, що є рекордом для однієї людини. Її тріумфи на чемпіонатах світу тривали з 1998 по 2011 рік у восьми різних дисциплінах байдарок [35].

Угорщина також здобула найбільшу кількість медалей у веслуванні на каное на Олімпійських іграх, отримавши 93 нагороди. Однак найтитолованіші володарі золотих медалей у цій дисципліні, як серед чоловіків, так і серед жінок, не є представниками Угорщини [35].

Традиційне домінування Угорщини та Німеччини було перервано на Чемпіонаті світу 2015 року в Мілані, Італія, оскільки Білорусь стала першою країною цього століття, за винятком цих двох, яка фінішувала з найбільшою кількістю золотих медалей на одному чемпіонаті світу [35].

Також веслування на байдарках та каное представлене на Європейських Іграх. У 2019 році на II Європейських Іграх українські веслувальники здобули 3 нагороди, з яких 1 золото та 2 срібла [59]. А вже у 2023 році на Європейських Іграх у Кракові, збірна України посіла перше місце у медальному заліку з веслування на байдарках та каное (3 золотих та 2 срібних нагороди).

Олімпійські ігри вважаються найпрестижнішими змаганнями у веслуванні на байдарках і каное. У спеціалізованих літературних джерелах обговорюються різні аспекти стану та перспектив розвитку цього виду спорту в олімпійській програмі. Наукові праці Неминушого Г. П., Русанової О. М., Бондаренко І., Кураса Г., Сергієнка Ю., Конопляника О., Головаченка І. та Дзюбан О. присвячені вивченню окремих аспектів становлення і розвитку веслування на байдарках і каное [14; 12; 3]. Проте ця проблема

досліджена недостатньо і потребує подальшого вивчення.

1.4. Висновок до розділу

Каное – вид веслувального спорту, при якому спортсмени веслюють однолопатеvim веслом у відповідному судні, стоячи на одному коліні.

Шотландський юрист Джон Мак-Грегор заснував перший у світі гребний клуб у 1866 році, оскільки був прихильником подорожей по озерах і річках на каяках. Він вважається засновником веслування на байдарках і каное як нового виду спорту. Один з човнів, який він спроектував і побудував, до цих пір зберігається в музеї клубу.

Офіційні перші змагання з веслувальних видів спорту були розпочаті у 1869 році у Великобританії, а перша міжнародна організація з каное була створена у 1924 році в Данії. Змагання на каное вперше було проведено на Олімпійських іграх у Берліні (Німеччина) у 1936 році, а вже у 1948 році веслування на байдарках і каное повноцінно були включені до Олімпійських ігор, в яких брали участь як чоловічі, так і жіночі екіпажі.

Міжнародна федерація каное (ICF), яка була заснована у 1924 році, наразі є головною організацією, яка об'єднує всі національні федерації веслування на байдарках і каное. Протягом наступних 20 років після її створення кількість веслувальних клубів і веслярів істотно зросла: у Бельгії в 49 клубах налічувалося близько 800 веслярів, у Польщі — 7000 у 170 клубах, у Данії — 1500 у 41 клубі, у Фінляндії — 1800 у 26 клубах, у Швейцарії — 700 у 16 клубах, а в Англії — 1000 у 5 клубах. Країни-учасники та кількість спортсменів на Олімпійських Іграх у веслуванні постійно зростали, що свідчить про популяризацію даного виду спорту у світі.

На даний час до програми Олімпійських ігор включено 10 номерів: чоловіки – К-1 1000 м, К-2 500 м, К-4 500 м; С-1 1000 м, С-2 500 м; жінки – К-1, К-2, К-4 – 500 м; С-1 200 м, С-2 500 м.

Перші українські веслувальні клуби були створені у Вінниці, Києві, Херсоні наприкінці 50-х років, коли Україна була в складі колишнього СРСР. Українські веслярі не мали можливості брати участь у міжнародних

спортивних змаганнях через повну внутрішньополітичну ізоляцію. Але, вже в 1956 році найкращі веслувальники Німеччини, Швеції, Чехословаччини, Австрії, Данії та Норвегії поступилися місцем спортсменам СРСР. Взагалі на Олімпійських іграх найбільшу кількість нагород у веслуванні на каное здобула Угорщина.

Сьогодні головним офіційним представником Міжнародної федерації каное (ICF) в Україні є Федерація України з веслування на байдарках та каное. Найпрестижнішим для нашої Федерації є те, що з 2017 року українські веслувальники почали завойовувати в основному золоті та срібні медалі, а з 2023 року збірна України посіла перше місце на Європейських Іграх у Кракові.

Питання становлення і розвитку веслування в Україні досліджена недостатньо і потребує більш детального вивчення.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Методи досліджень

У роботі використовувалися такі методи досліджень:

- теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел;
-;
- методи математичної статистики.

Методи теоретичного рівня.

Використання даної групи методів дозволило чітко визначити проблему дослідження, конкретизувати об'єкт і предмет дослідження, сформулювати мету й завдання роботи, виконати завдання, поставлені перед дослідженням.

Теоретичний аналіз та узагальнення. Вивчення та аналіз літературних джерел, документальних матеріалів та всесвітньої інформаційної мережі Інтернет проводилися з метою створення повної уяви про стан об'єкта та предмета досліджень, виконання завдань поставлених перед дослідженням. Вивчено та проаналізовано літературні джерела, дослідження, автореферати дисертацій, захищених за останні роки у веслування на байдарках та каное. Вивчено питання стану веслування на байдарках та каное у світі загалом та окремо в Україні.

Історико-порівняльний. Проводився аналіз літературних джерел, які стосуються розвитку веслування на байдарках та каное з метою вивчення результатів проведених досліджень, визначалися мало досліджені питання

становлення та розвитку веслування на байдарках та каное. Даний метод дозволив провести порівняння етапів розвитку веслування на байдарках та каное в різні періоди Ігор Олімпіад.

Хронологічний. Узагальнено історичний характер становлення та розвитку веслування на байдарках та каное як олімпійського виду спорту, виділено періоди його розвитку, з'ясовано особливості розвитку веслування на байдарках та каное кожного періоду Ігор Олімпіад.

Документальний. Цей метод наукового дослідження використовувався для аналізу діючих офіційних правил та положень Міжнародної федерації веслування на байдарках та каное, документів, що стосуються Олімпійських ігор. Визначено фаворитів у різні періоди. Проаналізовано питання участі українських фехтувальників у Іграх Олімпіад.

Математичні й статистичні методи. Зокрема використовувався метод реєстрування (внесення результатів змагань у таблицю), для наступної класифікації і визначенням фаворитів методом ранжирування.

2.2. Організація дослідження

1-й етап (вересень – листопад 2023 року) – планується визначення теми, складання і затвердження обґрунтування дипломної роботи, аналіз науково-методичної літератури за напрямком дослідження;

2-й етап (грудень 2023 – червень 2024 року) – аналіз науково-методичної літератури за напрямком дослідження, написання першого та другого розділів дипломної роботи;

3-й етап (липень – листопад 2024 року) – написання третього розділу дипломної роботи, узагальнення результатів дослідження, доопрацювання тексту дипломної роботи, підготовка роботи до захисту, рецензування роботи, попередній захист на кафедрі.

РОЗДІЛ III. ВЕСЛУВАННЯ НА БАЙДАРКАХ ТА КАНОЕ НА ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ СУЧАСНОСТІ

3.1. Фаворити, чемпіони і призери з веслування на байдарках та каное у різних періодах на Олімпійських Іграх сучасності

Вперше як офіційний вид спорту веслування на байдарках та каное було представлено на Олімпійських іграх 1936 р., а гонки одиночок, двійок та четвірок вже мали місце на Олімпійських іграх у Парижі 1924 року у формі показових змагань [40].

У 1936 році на Олімпіаді в Берліні проводилися змагання з веслування на каное і байдарках на дистанціях 1000 та 10000 метрів серед чоловіків в одиночках і двійках. Для участі у змаганнях заявили 158 спортсменів з 19 країн, з яких на старт вийшов 121 атлет [40].

Серед заїздів на байдарках лідерами цих Олімпійських Ігор стали Австрія та Німеччина (2 золотих та 2 срібних нагороди у кожної). Австрія перемогла у дисципліні байдарка-одиночка 1000 метрів та байдарка двійка 1000 метрів, а Німеччина перемогла у заїздах на дистанції 10000 метрів [40].

Таблиця 3.1

Результати дистанції К-1 1000м чоловіки Олімпійських Ігор 1936 року

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Австрія (AUT)	1			1
Німеччина (GER)		1		1
Нідерланди (NED)			1	1

Таблиця 3.2

Результати дистанції К-2 1000м чоловіки Олімпійських Ігор 1936 року

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Австрія (AUT)	1			1
Німеччина (GER)		1		1
Нідерланди (NED)			1	1

Таблиця 3.3

Результати дистанції К-2 10000м чоловіки Олімпійських Ігор 1936 року

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Німеччина (GER)	1			1
Австрія (AUT)		1		1
Швеція (SWE)			1	1

Таблиця 3.4

Результати дистанції К-1 10000м чоловіки Олімпійських Ігор 1936 року

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Німеччина (GER)	1			1
Австрія (AUT)		1		1
США (USA)			1	1

У каное лідерами цієї Олімпіади стали Чехословаччина (2 золота, 1 срібло) та Канада (1 золото, 1 срібло, 1 бронза). Спортсмени Чехословаччини перемогли у каное-двійках на дистанціях 1000 та 10000 метрів, а Канада стала лідером у каное-одиначці на дистанції 1000 метрів [40].

Таблиця 3.5

Результати дистанції С-1 1000м чоловіки Олімпійських Ігор 1936 року

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Канада (CAN)	1			1
Чехословаччина (TCH)		1		1
Німеччина (GER)			1	1

Таблиця 3.6

Результати дистанції С-2 1000м чоловіки Олімпійських Ігор 1936 року

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Чехословаччина (TCH)	1			1
Австрія (AUT)		1		1
Канада (CAN)			1	1

Таблиця 3.7

Результати дистанції С-2 10000м чоловіки Олімпійських Ігор 1936 року

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Чехословаччина (TCH)	1			1
Канада (CAN)		1		1
Австрія (AUT)			1	1

У II періоді у загальному заліку перше місце по нагородам зайняла збірна Австрії, друге – Німеччини, а третє місце – збірна Чехословаччини (6, 5, 3 нагород відповідно) [40].

Таблиця 3.8

Медальний залік з веслування на байдарках та каное у II періоді (1920-1936рр)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Австрія (AUT)	2	3	1	6
Німеччина (GER)	2	2	1	5
Чехословаччина (TCH)	2	1		3
Канада (CAN)	1	1	1	3
Нідерланди (NED)			2	2
США (USA)			1	
Швеція (SWE)			1	

На Олімпійських іграх 1948 року в Лондоні збірна Чехословаччини домінувала в чоловічих змаганнях на каное. Однак на Олімпіаді 1952 року явного лідера не було. На Іграх 1956 року в Мельбурні команда Румунії взяла лідерство, здобувши перемогу в трьох з чотирьох дисциплін у чоловічому каное [52-54].

З 1952 року спортсмени СРСР почали брати участь в Олімпійських іграх, а вже в 1956 році вони здобули своє перше золото. З 1960 року команда СРСР стала лідером у чоловічих змаганнях на каное [52; 54; 55].

До 1972 року на Олімпійських іграх у чоловічому каное проводилися

лише дві дисципліни (С-1 1000 м та С-2 1000 м), одну з яких стабільно вигравали веслувальники СРСР. Гідну конкуренцію їм складали спортсмени з Румунії та Угорщини [49; 57; 58].

Починаючи з 1976 року, в олімпійську програму додали дві нові дисципліни в каное (С-1 500 м та С-2 500 м). З цього моменту і до 1988 року команда СРСР утримувала лідерство, при цьому серед фаворитів залишалися збірні Румунії, Угорщини, США та Югославії [50; 51; 42; 56].

Таблиця 3.9

Медальний залік серед чоловічого каное у III періоді (1948-1988 рр.)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
СРСР	11	5	6	22
Румунія	6	5	2	13
Чехословаччина	4	2	1	7
Угорщина	3	6	6	15
США	2	2		4
Югославія	2	1	1	4
Німеччина	2		2	4
Канада	1	4	1	6
НДР	1	3	2	6
Франція	1	2	5	8
Болгарія	1	1	4	6
Данія	1	1	2	4
ФРН	1	1	1	3
Польща		2	1	3
Італія		1		1
Фінляндія			1	1
Іспанія			1	1
	36	36	36	108

На Олімпійських іграх 1948 року в Лондоні шведська команда домінувала, вигравши всі змагання в чоловічій байдарці. Проте вже на Іграх 1952 року лідерство перейшло до команди Фінляндії, яка здобула перемогу в 4 з 5 дисциплін [52; 53].

Фаворитами Олімпійських Ігор 1956 – 1968 років стають команди

Швеції, СРСР, Угорщини та Німеччини [49; 54; 55; 58].

З 1972 року командою-лідером у чоловічій байдарці стає збірна СРСР, яка здобула перемоги у всіх дисциплінах на XX Олімпійських іграх у Мюнхені. З 1976 року провідною командою стає збірна НДР. На XXIII Олімпійських іграх 1984 року в Лос-Анджелесі, де збірна СРСР не брала участі, команда Нової Зеландії здобула перемогу в 4 з 5 дисциплін [57; 50; 51; 42].

Лідерами III періоду у чоловічій байдарці стають команди Швеції, СРСР, Нової Зеландії та Угорщини.

Таблиця 3.10

Медальний залік серед чоловічої байдарки у III періоді (1948-1988 рр.)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Швеція	10	7	1	18
СРСР	10	6		16
Нова Зеландія	5	1	1	7
Угорщина	4	10	6	20
НДР	4	2	5	11
Фінляндія	3	2	2	7
Німеччина	2	2	3	7
США	2		1	3
Румунія	1	3	6	10
Данія	1	2	2	5
Норвегія	1	1	2	4
Канада	1		1	2
Франція		2	4	6
Австралія		2	3	5
Іспанія		2	1	3
Нідерланди		1		1
Югославія		1		1
Австрія			3	3
Польща			2	2
Болгарія			1	1
	44	44	44	132

Жінки вперше взяли участь у веслуванні на XIV Олімпійських іграх 1948 року в Лондоні. Олімпійська програма включала дев'ять видів з переліку Чемпіонату світу, відібраних для збалансованого представництва. Було заплановано дистанції на 1000 і 10000 метрів для одиночних і парних змагань на байдарках та каное. Також вперше включили жіночу дисципліну — байдарку-одиночку на 500 метрів [53].

Жіноча збірна СРСР впевнено лідирувала, здобуваючи перемоги у змаганнях на байдарці-одиночці на дистанції 500 метрів на кожній Олімпіаді з 1956 по 1976 роки. У змаганнях на байдарці-двійці лідирували спочатку команди Німеччини (до 1964 року), а потім ФРН і НДР [54; 55; 49; 57; 58; 51].

Таблиця 3.11

Медальний залік серед жіночої байдарки у III періоді (1948-1988 рр.)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
СРСР	8	2	3	13
НДР	5	2	1	8
Швеція	2	1		3
Німеччина	1	3		4
ФРН	1	2	1	4
Болгарія	1	2	1	4
Румунія	1	1	3	5
Данія	1		1	2
Фінляндія	1			1
Угорщина		3	4	7
Нідерланди		2	2	4
США		1	1	2
Австрія		1	1	2
Канада		1	1	2
Польща			2	2
	21	21	21	63

Легендарна спортсменка Біргіт Фішер, восьмиразова олімпійська чемпіонка, вперше виступила на Олімпійських Іграх 1980 року в Москві, де

здобула свою першу золоту медаль у байдарці-одиночці на дистанції 500 метрів. Її успіхи зробили НДР провідною країною в жіночому веслуванні на байдарках [50].

Команди СРСР, НДР та Швеції стають лідерами другого періоду у жіночій байдарці [31].

Таблиця 3.12

**Медальний залік з веслування на байдарках та каное у III періоді
(1948-1988 рр.)**

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
СРСР (URS)	29	13	9	51
Швеція (SWE)	12	8	1	21
НДР (GDR)	10	7	8	25
Румунія (ROU)	9	9	11	29
Угорщина (HUN)	7	19	16	42
Нова Зеландія (NZL)	5	1	1	7
Німеччина (GER)	4	5	5	14
США (USA)	4	3	2	9
Фінляндія (FIN)	4	2	3	9
Чехословаччина (TCH)	4	2	1	7
Данія (DEN)	3	3	5	11
Канада (CAN)	2	5	3	10
Болгарія (BUL)	2	3	6	11
ФРН (FRG)	2	3	2	7
Югославія (YUG)	2	2	1	5
Франція (FRA)	1	4	9	14
Норвегія (NOR)	1	1	2	4
Нідерланди (NED)		3	2	5
Польща (POL)		2	5	7
Австралія (AUS)		2	3	5
Іспанія (ESP)		2	2	4
Австрія (AUT)		1	4	5
Італія (ITA)		1		1

Абсолютним лідером у веслуванні на байдарках і каное в III періоді стала команда СРСР, незважаючи на те, що вона дебютувала на XV

Олімпійських Іграх 1952 року в Гельсінкі та пропустила Олімпіаду 1984 року. Друге та третє місця в медальному заліку другого періоду зайняли команди Швеції та НДР відповідно [31].

У IV періоді у жіночій байдарці лідерами є Угорщина та Німеччина, третє місце за золотими медалями займає Нова Зеландія (табл. 3.13). За загальною кількістю нагород перше місце займає Угорщина, друге – Німеччина, третє – Польща. Україна займає 5-те місце.

Таблиця 3.13

Медальний залік серед жіночої байдарки у IV періоді (1992-2024 рр.)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Угорщина	11	7	3	21
Німеччина	8	6	1	15
Нова Зеландія	5		1	6
Італія	1	2	1	4
Україна	1	2	1	4
Швеція	1	1	2	4
Польща		3	6	9
Канада		2	1	3
Білорусь		1	2	3
Данія		1	2	3
Швейцарія		1		1
Іспанія		1		1
Австралія			3	3
Румунія			1	1
Франція			1	1
ПАР			1	1
Азербайджан			1	1

Жіноче каное було представлене вперше на Олімпійських Іграх 2021 року у Токіо на дистанціях С-2 500м та С-1 200м. Перше місце медального заліку у цій новій дисципліні займає Китай, завдяки перемогам у С-2 500м. Друге місце займає Канада (1 золото, 1 срібло, 2 бронзи), а третє США (1 золото та 1 срібло). Україна займає четверте місце, але за кількістю нагород –

друге (табл. 3.14).

Таблиця 3.14

Медальний залік серед жіночого каное у IV періоді (1992-2021 рр.)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Китай	2			2
Канада	1	1	2	4
США	1	1		2
Україна		2	1	3
Куба			1	1

Висока конкуренція спостерігається у чоловічій байдарці, де перше місце займає Німеччина, а друге та третє з невеликим відривом Угорщина та Норвегія відповідно (табл. 3.15).

Таблиця 3.15

Медальний залік серед чоловічої байдарки у IV періоді (1992-2024 рр.)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Німеччина	12	5	4	21
Угорщина	6	7	2	15
Норвегія	5	3	2	10
Австралія	4	4	6	14
Італія	3	4	2	9
Іспанія	3	2	2	7
Велика Британія	3	1	5	9
Канада	1	2	2	5
Швеція	1	2		3
Чехія	1	1	3	5
Білорусь	1	1	2	4
Росія	1		2	3
Фінляндія	1			1
Словаччина		2	2	4
Болгарія		2	1	3
Польща		1	3	4
Португалія		1	1	2
Нова Зеландія		1		1
Данія		1		1
Сербія		1		1
Франція		1		1
США			1	1
Литва			1	1
Ізраїль			1	1

У чоловічому каное лідером є команда Німеччини, друге місце займає команда Угорщини, третє – Китаю. Україна посідає 4-те місце з невеликим відривом (табл. 3.16).

Таблиця 3.16

Медальний залік серед чоловічого каное у IV періоді (1992-2024 рр.)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Німеччина	9	3	5	17
Угорщина	4		7	11
Китай	3	2		5
Чехія	3			3
Україна	2		2	4
Болгарія	2		1	3
Росія	1	4	4	9
Іспанія	1	4	2	7
Бразилія	1	3	1	5
Куба	1	3		4
Румунія	1	1	2	4
Білорусь	1	1		2
Об'єднана команда	1	1		2
Латвія		2		2
Молдова		1	2	3
Словаччина		1		1
Польща		1		1
Данія		1		1
Азербайджан		1		1
Італія		1		1
Канада			3	3
Франція			1	1

IV період (1992-2024 рр.) відзначився тим, що лідерство після розпаду СРСР захопила Німеччина, а Угорщина почала створювати їй гідну конкуренцію [31; 48; 20; 23; 24; 25].

У 2004 році Незалежна Україна вперше виборола бронзову нагороду у жіночій байдарці-четвірці 500 метрів. З цього моменту результат українських веслувальників на Олімпійських Іграх став стрімко зростати. Так, у 2008 році

Україна вже виборола одну золоту та одну бронзову нагороди (байдарка-одиночка жінки 500 метрів та каное-одиночка чоловіки 500 метрів відповідно). Олімпійські Ігри 2012 року у Лондоні відзначилися ще одною золотою та одною срібною нагородою для України (каное-одиночка 200 метрів чоловіки та байдарка-одиночка 500 метрів жінки відповідно).

На Олімпійських Іграх у Токіо 2021 року, Україна показала себе як дуже сильну країну у жіночому каное, виборовши 1 срібну та 1 бронзову нагороду. В 2024 році у Парижі також підтвердили результат у дисципліні C-2 500м серед жінок, виборовши срібло.

Також на Олімпійських Іграх 2024 року українські чоловіки у байдарці, вперше з 2000 року, приймали участь у дисципліні К-4 500м і вибороли 4 місце. Це найкращий результат у байдарці серед чоловіків Незалежної України [21-23].

На Олімпійських Іграх 2016 року в Ріо-де-Жанейро були розіграні 49 медалей у 16 дисциплінах (11 у чоловіків і 5 у жінок). У змаганнях взяли участь 330 спортсменів. Лідерами у каное залишаються Німеччина, Україна та Бразилія. В чоловічій байдарці лідерами є команди Великої Британії, Іспанії, Німеччини, Чехії, Словаччини, Угорщини, Австралії. У жінок лідерами в дисциплінах є команди Угорщини, Німеччини, Нової Зеландії, Польщі тощо [24; 25].

Лідерами в цьому заліку залишаються команди Німеччини, Іспанії, Угорщини, Великої Британії. Україна входить до найсильніших країн [17].

Таблиця 3.17

Медальний залік з веслування на байдарках та каное у IV періоді (1992-2024 рр.)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Німеччина (GER)	29	15	12	56
Угорщина (HUN)	21	17	14	52
Нова Зеландія (NZL)	8	1	1	10
Норвегія (NOR)	5	3	2	10
Китай (CHN)	5	2		7
Італія (ITA)	4	7	3	14
Іспанія (ESP)	4	6	4	14
Австралія (AUS)	4	4	9	17
Чехія (CZE)	4	1	3	8
Україна (UKR)	3	4	4	11
Велика Британія (GBR)	3	1	5	9
Канада (CAN)	2	5	8	15
Росія (RUS)	2	4	6	12
Білорусь (BLR)	2	3	4	9
Швеція (SWE)	2	3	2	7
Болгарія (BUL)	2	2	2	6
Бразилія (BRA)	1	3	1	5
Куба (CUB)	1	2	1	4
Румунія (ROU)	1	1	3	5
США (USA)	1	1	1	3
Об'єднана команда (EUN)	1	1		2
Фінляндія (FIN)	1	1		2
Польща (POL)		5	9	14
Данія (DEN)		3	3	6
Словаччина (SVK)		3	2	5
Латвія (LAT)		2		2
Франція (FRA)		1	2	3
Молдова (MDA)		1	2	3
Азербайджан (AZE)		1	1	2
Португалія (POR)		1	1	2
Швейцарія (SUI)		1		1
Сербія (SRB)		1		1
Ізраїль (ISR)			1	1
ПАР (RSA)			1	1
Литва (LTU)			1	1

Таблиця 3.18

Країни, що вигравали загальнокомандний залік з веслування на байдарках та каное на Іграх Олімпіад

Рік	Країна
1936	Австрія
1948	Швеція
1952	Фінляндія
1956	Румунія
1960	СРСР
1964	СРСР
1968	Угорщина
1972	СРСР
1976	СРСР
1980	СРСР
1984	Нова Зеландія
1988	НДР
1992	Німеччина
1996	Німеччина
2000	Угорщина
2004	Німеччина
2008	Німеччина
2012	Німеччина
2016	Німеччина
2020	Угорщина
2024	Нова Зеландія

Як ми бачимо у таблиці 3.18, лідером III періоду за кількістю виграних загальнокомандних заліків з веслування на байдарках та каное є СРСР, що робить його найсильнішою країною цього періоду. Разом з розвитком веслування у Радянському Союзі, також розвивалася і теоретична його складова [10; 4; 12; 16]. У цей період багато спеціалістів проводило чимало досліджень підготовки у веслуванні на байдарках та каное [7; 14; 16]. У IV періоді та за весь час лідирує Німеччина.

Олімпійський спорт має високий соціальний статус, і перемоги на міжнародних змаганнях часто сприймаються світовою спільнотою як свідчення переваги соціальної системи, здоров'я та життєздатності нації.

Оскільки спорт є частиною національної культури, його розвиток розглядається як одне з культурних досягнень країни. Зростаюча важливість успішних виступів спортсменів на Олімпійських іграх як показника національного престижу стимулює спортивні організації до створення ефективної системи олімпійської підготовки [9; 18].

Аналіз літературних джерел свідчить, що особливості розвитку спорту вищих досягнень тісно пов'язані з програмою міжнародних змагань та Олімпійських ігор [7; 13; 18].

3.2. Участь українських веслувальників на Олімпійських Іграх сучасності

Українці вперше взяли участь у XV Олімпійських іграх 1952 року в Гельсінкі як частина збірної СРСР. Першу золоту медаль серед українських веслувальників на чемпіонаті Європи 1957 року здобув Євген Яциненко, а вже наступного року він виборов срібло на чемпіонаті світу 1958 року [9].

Перші олімпійські золоті медалі для українського веслування на байдарках і каное здобули Володимир Морозов, Микола Чужиков і Андрій Хіміч, які виступали у складі збірної СРСР на XVIII Олімпійських іграх 1964 року в Токіо [9]. Вони почали серію перемог серед українських веслувальників.

На Олімпійських іграх 1968 року в Мехіко Олександр Шапаренко та Володимир Морозов здобули золоті медалі в змаганнях на байдарці-двійці на дистанції 1000 метрів. Олександр Шапаренко також виборов срібну медаль у байдарці-одиночці на дистанції 1000 метрів [58].

Олімпійські ігри 1972 року стали одними з найуспішніших для українських веслувальників. Олександр Шапаренко здобув золото в байдарці-одиночці на дистанції 1000 метрів, а Юрій Філатов, Юрій Стеценко та Володимир Морозов перемогли в байдарці-четвірці на тій же дистанції. Юлія Рябчинська стала чемпіонкою в байдарці-одиночці на 500 метрів, а

Катерина Куришко здобула золото в байдарці-двійці на 500 метрів [57].

Серію перемог продовжили XXI Літні Олімпійські Ігри в Монреалі 1976 року, де українські спортсмени здобули 7 медалей. Серед них золоті нагороди Сергія Петренка (каное-двійка на 500 м та 1000 м), Сергія Нагорного (байдарка-двійка на 1000 м), а також Сергія Чухрая та Юрія Філатова (байдарка-четвірка на 1000 м). Срібні медалі здобули Василь Юрченко (каное-одиначка на 1000 м) і Сергій Нагорний (байдарка-двійка на 500 м) [51].

На Олімпійських іграх 1980 року олімпійськими чемпіонами стали Сергій Чухрай (байдарка-двійка на 1000 м та 500 м) та Сергій Пострехін (каное-одиначка на 500 м). Пострехін також здобув срібну медаль у каное-одиначці на 1000 м. Василь Юрченко посів третє місце у каное-двійці на 1000 м [50].

На Олімпійських іграх 1988 року українські веслувальники завоювали п'ять срібних медалей. Ігор Нагаєв відзначився у байдарці-двійці на 500 м та байдарці-четвірці на 1000 м. Олександр Мотузенко та Сергій Кірсанов також здобули срібло у байдарці-четвірці на 1000 м, а Михайло Слівінський став другим у каное-одиначці на 500 м (табл. 3.19) [56].

Після розпаду СРСР українські спортсмени взяли участь у XXV Літніх Олімпійських Іграх 1992 року в Барселоні у складі Об'єднаної команди, оскільки незалежні країни ще не мали можливості пройти кваліфікацію. На цих Іграх український каноїст Михайло Слівінський здобув срібну медаль у каное-одиначці на дистанції 500 метрів (табл. 3.19) [16; 43].

У 2004 році незалежна Україна вперше здобула бронзову медаль у жіночій байдарці-четвірці на дистанції 500 метрів. У цій дисципліні Україну представляли Ганна Балабанова, Інна Осипенко, Олена Череватова та Тетяна Семикіна. Відтоді результати українських веслувальників на Олімпійських Іграх почали стрімко покращуватися [21].

Таблиця 3.19

Українські веслувальники – чемпіони та призери Олімпійських ігор у складі СРСР та Об'єднаної команди(1964-1992рр)[16]

Рік	Учасники	Вид програми	М	Результат
1964	Андрій ХІМІЧ	каное-двійка, 1000 м	1	4.04,64
1964	Микола ЧУЖИКОВ	байдарка-четвірка, 1000 м	1	3.14,67
1964	Володимир МОРОЗОВ	байдарка-четвірка, 1000 м	1	3.14,67
1968	Олександр ШАПАРЕНКО	байдарка-одиночка, 1000 м	2	4.03,58
1968	Олександр ШАПАРЕНКО	байдарка-двійка, 1000 м	1	3.37,54
1968	Володимир МОРОЗОВ	байдарка-двійка, 1000 м	1	3.37,54
1972	Олександр ШАПАРЕНКО	байдарка-одиночка, 1000 м	1	3.48,06
1972	Юрій ФІЛАТОВ	байдарка-четвірка, 1000 м	1	3.14,02
1972	Юрій СТЕЦЕНКО	байдарка-четвірка, 1000 м	1	3.14,02
1972	Володимир МОРОЗОВ	байдарка-четвірка, 1000 м	1	3.14,02
1972	Юлія РЯБЧИНСЬКА (Вінниця, Одеса)	байдарка-одиночка, 500 м	1	2.03,17
1972	Катерина КУРИШКО	Байдарка-двійка, 500 м	1	1.53,50
1976	Сергій НАГОРНИЙ	Байдарка-двійка, 500 м	2	1.36,81
1976	Сергій ПЕТРЕНКО	Каное-двійка, 500 м	1	1.45,81
1976	Сергій НАГОРНИЙ	Байдарка-двійка, 1000 м	1	3.29,01
1976	Сергій ЧУХРАЙ	байдарка-четвірка, 1000 м	1	3.08,69
1976	Юрій ФІЛАТОВ	байдарка-четвірка, 1000 м	1	3.08,69
1976	Василь ЮРЧЕНКО	Каное-одиночка, 1000 м	2	4.12,57
1976	Сергій ПЕТРЕНКО	Каное-двійка, 1000 м	1	3.52,76
1980	Сергій ЧУХРАЙ	Байдарка-двійка, 500 м	1	1.32,38
1980	Сергій ЧУХРАЙ	Байдарка-двійка, 1000 м	1	3.26,72
1980	Сергій ПОСТРЕХІН	Каное-одиночка, 500 м	1	1.53,37
1980	Сергій ПОСТРЕХІН	Каное-одиночка, 1000 м	2	4.13,53
1980	Василь ЮРЧЕНКО	Каное-двійка, 1000 м	3	3.51,28
1988	Ігор НАГАЄВ	Байдарка-двійка, 500 м	2	1.34,15
1988	Олександр МОТУЗЕНКО	Байдарка-четвірка, 1000 м	2	3.01,40
1988	Ігор НАГАЄВ	Байдарка-четвірка, 1000 м	2	3.01,40
1988	Сергій КІРСАНОВ	Байдарка-четвірка, 1000 м	2	3.01,40
1988	Михайло СЛІВІНСЬКИЙ	Каное-одиночка, 500 м	2	1.57,26
1992	Михайло СЛІВІНСЬКИЙ	Каное-одиночка, 500 м	2	1.51,40

У 2008 році Україна здобула одну золоту та одну бронзову медалі завдяки Інні Осипенко-Радомській, яка виграла золото в байдарці-одиночці

на дистанції 500 метрів, та Юрію Чебану, який отримав бронзову нагороду у каное-одиначці на тій же дистанції [22].

На Олімпійських Іграх 2012 року в Лондоні Юрій Чебан здобув золоту медаль у каное-одиначці на дистанції 200 метрів, а Інна Осипенко-Радомська виборола дві срібні медалі у байдарці-одиначці на 500 і 200 метрів. Збірна України посіла третє місце за кількістю олімпійських нагород, тоді як на Олімпійських змаганнях у Пекіні команда зайняла 7-у позицію. Ігри 1996–2012 років продемонстрували позитивну тенденцію в зростанні кількості завойованих медалей та підвищенні спортивних результатів практично у всіх спортсменів. У чоловічому каное провідними спортсменами є представники Іспанії, Німеччини та України [48; 23].

На Олімпійських Іграх 2016 року в Ріо-де-Жанейро Юрій Чебан увійшов в історію світового веслування, здобувши золоту медаль у каное-одиначці на дистанції 200 метрів, таким чином ставши непереможним каноїстом-спринтером. Після Олімпіади 2016 року дисципліна каное-одиначка на 200 метрів серед чоловіків була виключена з олімпійської програми. Також бронзовими призерами на дистанції 1000 метрів у каное-двійках стали Дмитро Янчук і Тарас Міщук [24].

На Олімпійських Іграх у Токіо 2021 року вперше були представлені дві дисципліни у жіночому каное — одиначка на 200 метрів та двійка на 500 метрів. Україна стала фаворитом у цих категоріях завдяки Людмилі Лузан та Анастасії Четверіковій, які здобули срібну медаль у каное-двійці на дистанції 500 метрів. Крім того, Людмила Лузан зайняла третє місце у каное-одиначці на дистанції 200 метрів (табл. 3.20) [25]. Дует Людмили Лузан та Анастасії Рибачок (Четверікової) підтвердив свій статус на Олімпійських Іграх у Парижі 2024 року, виборовши друге місце у каное-двійці на дистанції 500м.

Таблиця 3.20

Українські веслувальники – чемпіони та призери Олімпійських ігор у складі збірної команди України (1996-2024рр)[16]

Рік	Учасники	Вид програми	Місце
2004	Інна Осипенко	байдарка-четвірка, 500 м	3
2004	Тетяна Семикіна	байдарка-четвірка, 500 м	3
2004	Ганна Балабанова	байдарка-четвірка, 500 м	3
2004	Олена Череватова	байдарка-четвірка, 500 м	3
2008	Юрій Чебан	каное-одиночка, 500 м	3
2008	Інна Осипенко-Радомська	байдарка-одиночка, 500 м	1
2012	Інна Осипенко-Радомська	байдарка-одиночка, 500 м	2
2012	Юрій Чебан	каное-одиночка, 200 м	1
2012	Інна Осипенко-Радомська	байдарка-одиночка, 200 м	2
2016	Юрій Чебан	каное-одиночка, 200 м	1
2016	Дмитро Янчук	каное-двійка, 1000 м	3
2016	Тарас Міщук	каное-двійка, 1000 м	3
2021	Людмила Лузан	каное-одиночка, 500 м	3
2021	Людмила Лузан	каное-двійка, 500 м	2
2021	Анастасія Четверікова	каное-двійка, 500 м	2
2024	Людмила Лузан	каное-двійка, 500 м	2
2024	Анастасія Четверікова	каное-двійка, 500 м	2

Таблиця 3.21

**Всі українські веслувальники – чемпіони та призери Олімпійських ігор
1952-2024[16]**

Спортсмен	Медалі			
	З	С	Б	Сума
Сергій ЧУХРАЙ, байдарка	3	0	0	3
Володимир МОРОЗОВ, байдарка	3	0	0	3
Олександр ШАПАРЕНКО, байдарка	2	1	0	3
Юрій ЧЕБАН, каное	2	0	1	3
Сергій ПЕТРЕНКО, каное	2	0	0	2
Юрій ФІЛАТОВ, байдарка	2	0	0	2
Інна ОСИПЕНКО-РАДОМСЬКА, байдарка	1	2	1	4
Сергій ПОСТРЕХІН, каное	1	1	0	2
Сергій НАГОРНИЙ, байдарка	1	1	0	2
Юрій СТЕЦЕНКО, байдарка	1	0	0	1
Микола ЧУЖИКОВ, байдарка	1	0	0	1
Андрій ХІМІЧ, каное	1	0	0	1
Юлія РЯБЧИНСЬКА, байдарка	1	0	0	1
Катерина КУРИШКО, байдарка	1	0	0	1
Людмила ЛУЗАН	0	2	1	2
Михайло СЛИВИНСЬКИЙ, каное	0	2	0	2
Ігор НАГАЄВ, байдарка	0	2	0	2
Анастасія РИБАЧОК (ЧЕТВЕРІКОВА), каное	0	2	0	1
Василь ЮРЧЕНКО, каное	0	1	1	2
Сергій КІРСАНОВ, байдарка	0	1	0	1
Олександр МОТУЗЕНКО, байдарка	0	1	0	1
Тетяна СЕМИКІНА, байдарка	0	0	1	1
Ганна БАЛАБАНОВА, байдарка	0	0	1	1
Олена ЧЕРЕВАТОВА, байдарка	0	0	1	1
Дмитро ЯНЧУК, каное	0	0	1	1
Тарас МІЩУК, каное	0	0	1	1
Всього	22	16	9	45
СРСР	19	10	1	30
Україна	3	6	8	15
каное	6	9	5	18
байдарка	16	7	4	27

Також слід зазначити українських спортсменів-олімпійців, які вибороли призові місця у складі інших країн у період 1996-2024 рр. (табл. 3.22).

Таблиця 3.22

Українські веслувальники – призери Олімпійських Ігор у складі збірних команд інших країн (1996-2024)[24, 25]

Інна Осипенко-Радомська	Азербайджан	3	2016
Валентин Дем'яненко	Азербайджан	2	2016
Сергій Тарновський	Молдова	3	2021
Сергій Тарновський	Молдова	3	2024

3.3. Висновок до розділу

У 1936 році на Олімпійських іграх відбулися перші офіційні змагання з веслування на байдарках та каное. Лідерами на цих змаганнях стали чоловіки Австрії та Німеччини у дисципліні байдарка-одиночка і байдарка-двійка 1000 метрів, а також байдарка-одиночка і байдарка-двійка 10000 метрів. У дисципліні каное-двійка на дистанціях 1000 і 10000 метрів лідирувала чоловіча команда Чехословаччини, у той же час Канада стала лідером у каное-одиночці на дистанції 1000 метрів.

Отже, загалом у II періоді Олімпіад Австрія зайняла перше місце по нагородам (6), Німеччина – друге (5), Чехословаччина – третє (3).

Змагання на каное на Олімпійські іграх 1948 року ознаменувалися лідерством чоловічої збірної Чехословаччини, а на Олімпійських іграх у 1956 році лідерство у цьому виді спорту отримала чоловіча команда Румунії. У цьому ж році перше золото здобули радянські спортсмени. І вже з 1960 року команда СРСР стала лідером у чоловічих змаганнях на каное. Це лідерство тривало до 1976 року, але фаворитами змагань були також Румунія, Угорщина, США та колишня Югославія.

Загалом у III періоді Олімпійських ігор перше місце серед чоловічих

команд впевнено було закріплено за колишнім СРСР (22 нагороди), друге – за Румунією (13 нагород), а третє – за Чехословаччиною (7 нагород).

З 1976 року здобула лідерство чоловіча збірна колишньої НДР, у 1984 році – чоловіча команда Нової Зеландії.

Таким чином, медальний залік у чоловічій байдарці в III періоді Олімпійських ігор визначився наступними лідерами: Швеція – перше місце (18 нагород); СРСР – друге місце (16 нагород); Нова Зеландія – третє місце (7 нагород).

Жіноча веслувальна команда вперше взяла участь в Олімпійських іграх у 1948 році. Жіноча збірна СРСР здобувала перемоги на байдарці-одиночці на дистанції 500 метрів на всіх Олімпіадах з 1956 по 1976 років. У змаганнях на байдарці-двійці лідирували німецькі жіночі команди (Німеччини – до 1964 року, потім ФРН і НДР).

У III періоді Олімпійських ігор загальний медальний залік у змаганнях жіночих команд був такий: перше місце – жіноча збірна СРСР (13 нагород), друге місце – НДР (8 нагород), третє місце – Швеція (3 нагороди).

IV період Олімпійських ігор показав лідируючі жіночі команди на байдарках Угорщини (перше місце за кількістю нагород), Німеччини (друге місце) та Польщі (третє місце). У той же час, лідируючими командами серед жіночих команд з веслування на каное у цьому періоді стали збірна Китаю (перше місце), Канади (друге місце) та США (третє місце).

Таким чином, у III періоді чоловічі і жіночі команди з веслування на байдарках і каное ознаменувались безперечним лідерством колишнього СРСР (51 нагорода). Друге місце належить командам Швеції (21 нагорода), і відповідно третє – спортсменам НДР (25 нагород). Загальнокомандний залік IV періоді належить Німеччині, яка отримала найбільшу кількість нагород (56).

Перша золота медаль серед українських веслувальників на чемпіонаті Європи 1957 року належить Євгену Яциненку. У 1964 році на Олімпійських іграх в Токіо золоті медалі здобули українські спортсмени Володимир

Морозов, Микола Чужиков і Андрій Хіміч, які виступали у складі збірної СРСР. У 1968 році українські спортсмени Олександр Шапаренко та Володимир Морозов здобули золоті медалі в змаганнях на байдарці-двійці на дистанції 1000 метрів.

1972 рік став одним з найбільш успішних для українських веслувальників: золоті нагороди здобули Олександр Шапаренко (байдарка-одиночка 1000 метрів), Юрій Філатов, Юрій Стеценко та Володимир Морозов (байдарка-четвірка 1000 метрів), а також Юлія Рябчинська (байдарка-одиночка 500 метрів) і Катерина Куришко (байдарка-двійка 500 метрів).

У 1976 році українські спортсмени здобули 7 медалей, з яких 4 золотих і 2 срібних.

Олімпійські ігри 1980 року принесли українським веслувальникам дві золотих нагороди (Сергій Чухрай і Сергій Пострехін), одну срібну (Сергій Пострехін) і одну бронзову (Василь Юрченко). На Олімпійських іграх 1988 року українські веслувальники завоювали п'ять срібних медалей.

У 2004 році в українській жіночій байдарці-четвірці на дистанції 500 метрів Ганна Балабанова, Інна Осипенко, Олена Череватова та Тетяна Семикіна здобули бронзову медаль. У 2008 році виборола золото Інна Осипенко-Радомська (байдарка-одиночка 500 метрів) та бронзу Юрій Чебан (каное-одиночка 500 метрів).

Олімпійські ігри 2012 року подарували Україні золоту медаль в чоловічій каное-одиночці на дистанції 200 метрів (Юрій Чебан) та дві срібних (Інна Осипенко-Радомська) в жіночій байдарці-одиночці на дистанціях 200 і 500 метрів.

На Олімпійських Іграх 2016 року Юрій Чебан став непереможним каноїстом-спринтером, виборовши золоту медаль на дистанції 200 метрів у каное-одиночці.

На олімпійських іграх у 2021 році Людмила Лузан та Анастасія Четверікова здобули срібну медаль у каное-двійці на дистанції 500 метрів. Ці

ж спортсменки у 2024 році в Парижі на цій же дистанції підтвердили свій статус, отримавши ще одну срібну медаль.

Загалом, на Олімпійських іграх у період 1952-2024 рр. українські спортсмени-веслувальники отримали 45 нагород, з них: 30 були отримані у складі радянської збірної, 15 – за часів незалежної України (18 – на каное, 27 – на байдарках).

РОЗДІЛ IV. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ВЕСЛУВАННЯ НА БАЙДАРКАХ ТА КАНОЕ ЯК ВИДУ СПОРТУ

4.1. Фаворити, чемпіони і призери Чемпіонатів світу з веслування на байдарках та каное, параканое

Перший Чемпіонат світу з веслування на байдарках та каное проходив у 1938 році у Ваксгольмі (Швеція). На цих змаганнях були представлені такі види серед чоловіків: каное-одиначка 1000 метрів та каное двійка 1000 і 10000 метрів, байдарка-одиначка 1000, 10000 метрів, байдарка-двійка 1000 та 10000 метрів, байдарка-четвірка 1000 метрів, також у складаних байдарці-одиначці та байдарці-двійці 10000 метрів. Серед жінок були представлені дві дистанції – байдарка-одиначка та байдарка-двійка 600 метрів.

У каное лідерами цих змагань стали Німеччина (2 зол, 2 сріб, 1 брон) та Чехословаччина (1 зол, 1 сріб, 1 брон). У байдарці серед чоловіків лідером стала Швеція (5 зол, 2 сріб, 2 брон), також не сильно поступилася їй Німеччина (2 зол, 3 сріб, 4 брон). Серед жінок перше місце у С-1 600 метрів зайняла Фінляндія, а у С-2 600 метрів – Чехословаччина.

Таким чином, Швеція посіла перше місце у медальному заліку, Німеччина – друге, а Чехословаччина – третє.

Таблиця 4.1

Медальний залік Чемпіонату світу з веслування на байдарках та каное 1938 року у Ваксгольмі (Швеція)

Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
Швеція	5	3	2	10
Німеччина	4	6	5	15
Чехословаччина	2	1	2	5
Фінляндія	1			1
Угорщина		1		1
Польща		1		1
Данія			3	3

У 1948 році, у Лондоні, був проведений наступний Чемпіонат світу, який став першим після Другої Світової Війни. На ньому була змінена жіноча дистанція з 600 на 500 метрів. Всього було 5 видів (4 байдарка серед чоловіків і 1 серед жінок). Каное представлене не було.

Перше місце у медальному заліку посіла Швеція, яка на минулих змаганнях зарекомендувала себе лідером у чоловічій байдарці. Саме тоді Швецію почав представляти Герт Фредріксон, який вважається найуспішнішим веслувальником-чоловіком, здобувши сумарно 6 золотих, 1 срібну та 1 бронзову медалі на Олімпійських Іграх та 7 золотих, 2 срібних та 2 бронзових медалі на Чемпіонатах світу з веслування на байдарках та каное з 1948 по 1960 рік.

Таким чином, Швеція була лідером Чемпіонату світу з веслування на байдарках та каное 1950 року, зокрема у чоловічій байдарці, вигравши 7 з 9 видів. У каное лідером була Чехословаччина, а у байдарці серед жінок – Фінляндія.

У 1954 році лідерство перехоплює Угорщина, яка виборола медалі майже у всіх видах програми. Медальний залік очолила Угорщина, друге місце посіла Швеція. А вже у 1958 році медальний залік виграє команда СРСР, а друге місце посідає команда Західної Німеччини (ФРН).

На Чемпіонаті світу з веслування на байдарках та каное 1963 року команда СРСР (4 зол, 4 срібн, 3 брон) поступається у медальному заліку команді Румунії, яка виборола 6 золотих, 4 срібних та 1 бронзову нагороди.

У 1966 році збірна команда СРСР знову перехопила лідерство. Саме тоді почали свою переможну серію відомі українські веслувальники Олександр Шапаренко та Юрій Стеценко. Також медалі взяли українці у каное Андрій Хіміч і Валерій Дрибас, у байдарці Георгій Карюхін та Володимир Земляков. Друге місце посіла команда Румунії, третє – Угорщини.

На Чемпіонатах світу з веслування на байдарках та каное 1970, 1971,

1973, 1974, 1975, 1977 років, медальні заліки виграла команда СРСР. Збірну команду СРСР тоді представляло багато українців (Сергій Чухрай, Василь Юрченко, Сергій Лиминович, Сергій Пострехін та ін.).

У 1978 році медальний залік очолила НДР (Східна Німеччина), а друге місце зайняла Угорщина, СРСР – третє. З 1979 по 1983 рік (окрім 1980) тривала боротьба за лідерство між НДР та СРСР у медальному заліку Чемпіонатів світу з веслування на байдарках та каное.

Медальні заліки Чемпіонатів світу 1985-1987 років очолила НДР, друге місце посіла Угорщина. СРСР очолив медальний залік ще у 1989 та 1990 роках.

Таблиця 4.2

Топ-3 країни медальних заліків 1948-1991 рр.

Рік	1 місце	2 місце	3 місце
1948	Швеція	Данія	Фінляндія
1950	Швеція	Чехословаччина	Фінляндія
1954	Угорщина	Швеція	ФРН
1958	СРСР	ФРН	Польща
1963	Румунія	СРСР	ФРН
1966	СРСР	Румунія	Угорщина
1970	СРСР	Румунія	Угорщина
1971	СРСР	Угорщина	Румунія
1973	СРСР	Угорщина	Румунія
1974	СРСР	НДР	Угорщина
1975	СРСР	Угорщина	НДР
1977	СРСР	Румунія	Угорщина
1978	НДР	Угорщина	СРСР
1979	СРСР	НДР	Румунія
1981	НДР	СРСР	Угорщина
1982	НДР	СРСР	Угорщина
1983	НДР	СРСР	Румунія
1985	НДР	Угорщина	Швеція
1986	Угорщина	Румунія	НДР
1987	НДР	Угорщина	СРСР
1989	СРСР	НДР	Угорщина
1990	СРСР	НДР	Угорщина
1991	Німеччина	Угорщина	СРСР

Аналізуючи табл. 4.2, можна стверджувати, що найсильнішою командою періоду 1948-1991 років була команда СРСР, яка виграла сумарно 11 медальних заліків за цей період. Також спостерігається сильна конкуренція команди Угорщини, яка була у топ-3 медального заліку загалом 17 разів.

Таблиця 4.3

Топ-3 країни медальних заліків 1993-2024 рр.

Рік	1 місце	2 місце	3 місце
1993	Німеччина	Угорщина	Данія
1994	Угорщина	Німеччина	р.
1995	Угорщина	Німеччина	Канада
1997	Німеччина	Угорщина	Канада
1998	Угорщина	Німеччина	Канада
1999	р.	Угорщина	Польща
2001	Угорщина	Німеччина	Польща
2002	Угорщина	Німеччина	Польща
2003	Угорщина	Німеччина	Польща
2005	Німеччина	Угорщина	Іспанія
2006	Угорщина	Німеччина	р.
2007	Німеччина	Угорщина	б.
2009	Німеччина	б.	Угорщина
2010	Угорщина	Німеччина	б.
2011	Німеччина	Угорщина	Канада
2013	Німеччина	Угорщина	р.
2014	Угорщина	р.	Німеччина
2015	б.	Німеччина	Угорщина
2017	Німеччина	Угорщина	р.
2018	Німеччина	Угорщина	р.
2019	б.	Німеччина	Угорщина
2021	Угорщина	б.	Україна
2022	Іспанія	Угорщина	Польща
2023	Німеччина	Іспанія	Канада
2024	ANA	Угорщина	Португалія

У періоді з 1993 по 2024 рік за кількістю зайнятих перших місць у медальних заліках Чемпіонатів світу з веслування на байдарках та каное лідерами є Німеччина (10) та Угорщина (10). У 2021 році на Чемпіонаті світу

у Копенгагені (Данія) збірна команда України, вперше посіла 3 місце у медальному заліку.

Проаналізувавши весь період проведення Чемпіонатів світу з веслування на байдарках та каное, можна стверджувати, що найсильнішою країною за весь час у цьому виді спорту є Угорщина, Україна посідає 17-те місце.

Таблиця 4.4

Топ-20 медального заліку Чемпіонатів світу з веслування на байдарках та каное за весь час (1938-2024 рр.)

Місце	Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
1	Угорщина	230	176	155	561
2	Німеччина	141	114	88	343
3	СРСР	102	80	66	248
4	НДР	73	36	36	145
5	Румунія	54	78	68	200
6	р.	54	55	49	158
7	Канада	40	24	28	92
8	Польща	38	95	80	213
9	Швеція	33	41	48	122
10	б.	32	35	38	105
11	Іспанія	26	36	46	108
12	Нова Зеландія	23	11	5	39
13	Австралія	19	22	19	60
14	Данія	19	20	23	62
15	Італія	16	21	18	55
16	Словаччина	16	10	12	38
17	Україна	15	14	36	65
18	Чехія	13	32	22	67
19	ФРН	13	19	24	56
20	Норвегія	13	14	15	42

Параканое вперше було включене у програму Чемпіонату світу з веслування на байдарках та каное у 2010 році. Лідерами у цьому виді до 2013 року були Велика Британія, Бразилія, Канада. У медальному заліку

Чемпіонату світу з веслування на байдарках та каное 2013 року, у параканое, Україна посіла третє місце. А вже у 2014 році поступилася лише команді Великої Британії. У медальному заліку за весь час Україна посідає четверте місце.

Таблиця 4.5

Топ-10 медального заліку Чемпіонатів світу з веслування з параканое за весь час (2010-2024 рр.)

Місце	Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
1	Велика Британія	48	33	14	95
2	Бразилія	21	17	18	56
3	Австралія	21	7	11	39
4	Україна	16	8	12	36
5	Німеччина	8	9	7	24
6	Канада	6	10	6	22
7	Італія	6	7	10	23
8	Угорщина	6	5	9	20
9	Латвія	6	3	1	10
10	Іспанія	4	7	3	14

На Літніх Паралімпійських Іграх 2016 року було вперше включене параканое. У медальному заліку, у цьому новому виді, Україна посіла 3 місце. Підтвердила свій статус команда України і на Літніх Паралімпійських Іграх 2021 та 2024 років.

Найтитулованішими українськими атлетами у параканое є Сергій Ємельянов, Микола Синюк, Владислав Єпіфанов, Марина Мажула, Наталія Лагутенко. Сергій Ємельянов займав третє місце серед всіх атлетів параканоїстів у світі за кількістю паралімпійських медалей станом на 16 вересня 2021 року (2 золотих медалі).

Таблиця 4.6

Медальний залік Літніх Паралімпійських Ігор за весь час (2016-2024 рр.)

Місце	Країна	Золото	Срібло	Бронза	Загалом
1	Велика Британія	10	5	5	20
2	Австралія	4	3	2	9
3	Україна	3	4	1	8
4	Бразилія	2	4	2	8
5	Угорщина	2	1	1	4
6	Німеччина	1	2	4	7
7	Чилі	1	0	1	2
9	Польща	1	0	1	2
	Алгерія	1	0	0	1
10	Франція	0	2	3	5
11	США	0	1	1	2
12	Австрія	0	1	0	1
	Канада	0	1	0	1
	RPC	0	1	0	1
15	Китай	0	0	1	1
	Італія	0	0	1	1
	Нова Зеландія	0	0	1	1
	Португалія	0	0	1	1

4.2. Тенденції та перспективи розвитку веслування на байдарках та каное як виду спорту

Веслування на байдарках та каное – олімпійський вид спорту, що має велику популярність та стрімкий розвиток у світі. Спостерігається ряд тенденцій в розвитку веслування як виду спорту [3].

Веслування на байдарках та каное загалом розвивається відповідно до тенденцій спорту вищих досягнень, для якого характерні такі напрямки розвитку:

- Посилюється соціально-політична роль спорту. Сьогодні перемоги на

Олімпійських іграх, Чемпіонатах світу та Європи сприймаються як успіх не лише окремого спортсмена, але й країни, яку він представляє. Спорт вищих досягнень стає значним ресурсом для вирішення внутрішніх і зовнішньополітичних завдань сучасної держави, одним із ключових напрямів якої є формування позитивного іміджу країни. Вдалі виступи спортсменів на міжнародних змаганнях сприяють об'єднанню нації, зміцненню патріотизму та національної гордості.

- Професіоналізація спорту вищих досягнень – закономірна тенденція, адже розвиток цього напрямку передбачає перетворення занять спортом на професійну діяльність і формування відповідної спеціальності [17]. Для багатьох спортсменів спорт є основною сферою діяльності, за яку вони отримують заробітну платню відповідно до контракту, а також грошові винагороди і стипендії.

- Глобалізація і міжнародна інтеграція спорту стали невід'ємними аспектами сучасної політики та економіки. У спорті вищих досягнень ця тенденція вже помітно проявляється в діяльності міжнародних спортивних федерацій. Кожна з них, включаючи Міжнародну федерацію веслування на байдарках і каное (ICF), покликана зміцнювати дружні відносини між національними федераціями. У програмі розвитку ICF чітко відображені елементи глобалізації, спрямовані на об'єднання різних точок зору щодо проблем у сфері веслування та на вироблення спільних принципів їх розв'язання. Активна роль ICF дозволяє ефективно врегулювати розбіжності, уникати політичної, расової та релігійної дискримінації у спорті.

- Характерною тенденцією для веслування на байдарках і каное є збільшення тривалості кар'єри спортсменів на високому рівні [12]. Деякі веслувальники демонструють стабільність і витривалість, беручи участь у шести Олімпійських Іграх.

- Зростання ролі спортивної науки стає ключовим фактором у розвитку спорту вищих досягнень. Науково-технічний прогрес має дедалі більший вплив на підвищення спортивних результатів у світі.

- Зростання значення телебачення у розвитку та популяризації спорту вищих досягнень є ключовим напрямом. Міжнародна федерація веслування на байдарках та каное активно працює над підвищенням видовищності цього виду спорту, забезпеченням доступності його правил для глядачів та привабливості для телевізійних трансляцій.
- Посилення боротьби з допінгом.
- Зростаюча глобальна конкуренція у спорті вищих досягнень. Країни ведуть інтенсивну боротьбу за призові місця в неофіційному командному заліку на Олімпійських Іграх.

Як зауважують І. Бондаренко, Г. Кураса, Ю. Сергієнко та ін., для веслування на байдарках та каное як і для всіх веслувальних видів спорту притаманні такі тенденції [3]:

Розвиток веслування в приміщенні набув широкої популярності, спершу виникнувши як частина тренувального процесу для веслярів. Згодом, веслування на ергометрах перетворилося на окремий змагальний вид спорту, і сьогодні веслувальні тренажери доступні у фітнес-центрах, реабілітаційних установах, навчальних закладах та спортивних комплексах у різних країнах. Президент Міжнародної федерації веслування (FISA) Жан-Крістоф Роллан підкреслив зростання популярності чемпіонатів світу з веслування в приміщенні, що відбувалися у 2018, 2019 та 2020 роках, а також віртуальних змагань у 2021 році. Веслування в приміщенні ідеально підходить для онлайн-тренувань та змагань, а також кіберспорту. Постійно створюються платформи для доповненої реальності та віртуальних гонок і тренувань. Чемпіонат світу з веслування в приміщенні 2021 року, проведений під час карантину, викликав значний інтерес [68]. Щорічно змагання з веслування в приміщенні серед студентів проводяться в ЧНУ ім. Петра Могили, де впроваджено систему оцінки 6-хвилинного веслування [2].

Гендерна рівність виявляється у зростанні кількості учасниць у змаганнях. У багатьох дисциплінах веслування спостерігається однаковість категорій змагань для чоловіків та жінок [27, с.399]. Протягом десятирічного

періоду (2009–2019 рр.) за даними Міжнародної федерації веслування (FISA) кількість екіпажів на чемпіонатах світу з веслування серед чоловіків зросла з 355 до 521 (на 46 %), в той час як серед жінок цей показник зріс з 118 до 205 (на 73 %). Загальна кількість веслярів за цей період збільшилася з 973 до 1190 (на 22 %), а кількість учасниць-жінок зросла з 274 до 519 (на 89 %) [60].

Чемпіонат світу з веслування на байдарках і каное 2010 року став значною віхою в розвитку цього виду спорту, оскільки вперше було представлено змагання в жіночому каное на дистанції 200 м, а також проведено демонстраційну гонку каное-двійки серед жінок на дистанції 500 м, яка включала сім змагань з параканое. Починаючи з 2019 року, на Чемпіонатах та етапах Кубків світу була введена дисципліна мікс, у якій спортсмени чоловічої та жіночої статі мають можливість змагатися в одному екіпажі [35; 37].

Дистанція 200 метрів була включена до програми Олімпійських ігор у Лондоні 2012 року для дисциплін K1M (байдарка-одиночка, чоловіки), K1W (байдарка-одиночка, жінки) та C1M (каное-одиночка, чоловіки). Олімпійська програма зазнавала суттєвих змін протягом багатьох років, адаптуючись для підвищення своєї глобальної телевізійної привабливості та загальної позиції, а також для максимального використання новітніх технологій човнів. Програма Олімпійських ігор 2012 року в Лондоні та 2016 року в Ріо складалася з 12 змагань, з яких вісім були для чоловіків і чотири для жінок. На Олімпійських іграх у Токіо 2020 вперше була забезпечена однакова кількість подій і квот для чоловіків та жінок, були представлені жіночі дисципліни C1 200 та C2 500, тоді як чоловічі C1 200 і K2 200 не проводилися [35].

4.3. Висновки до розділу

У Швеції у 1938 році відбувся перший Чемпіонат світу з веслування на байдарках та каное. На цих змаганнях перше місце у медальному заліку

посіла Швеція (10 нагород), друге – Німеччина (15 нагород), третє – Чехословаччина (5 нагород).

Наступний чемпіонат у Лондоні в 1948 році ознаменувався лідерством Швеції у чоловічій байдарці. Каное представлене не було. Також Швеція була лідером у чоловічій байдарці на Чемпіонаті світу з веслування на байдарках та каное 1950 року, у жіночій байдарці лідером стала Фінляндія, а в каное – Чехословаччина.

Лідер Чемпіонату світу 1954 року – Угорщина. Швеція перемістилася на друге місце у медальному заліку. У 1958 році медальний залік виграв СРСР, друге місце належить ФРН.

Чемпіонат світу 1963 року визначив лідером команду Румунії, друге місце отримав колишній СРСР. У 1966 році знову лідерство перехопив СРСР, друге місце належить Румунії, третє – Угорщині.

На Чемпіонатах світу з веслування на байдарках та каное 1970, 1971, 1973, 1974, 1975, 1977 років збірна СРСР – безперечний лідер змагань. У її складі виступали українські спортсмени Сергій Чухрай, Василь Юрченко, Сергій Лиминович, Сергій Пострехін та ін.

НДР перехопила лідерство і стала першою в медальному заліку в 1978 році, СРСР перемістився на друге місце, Угорщина стала третьою.

Отже, можна визначити трійку країн-лідерів медальних заліків на Чемпіонатах світу 1948-1991 рр., а саме: найсильнішою була команда СРСР, сильною виявилася також Угорщина. Чемпіонати світу 1993-2024 рр. визначили лідерами Німеччину та Угорщину.

Україна вперше вийшла в трійку лідерів на Чемпіонаті світу в Данії у 2021 році. Їй належало третє місце в медальному заліку.

Аналіз даних за весь час проведення Чемпіонатів світу з веслування на байдарках та каное показав, що найсильнішою країною є Угорщина. Україна в цьому рейтингу займає лише 17 місце.

У 2010 році на Чемпіонаті світу вперше було представлено такий вид веслувального спорту, як параканое. Лідерами стали Великобританія,

Бразилія, Канада, а Україна посіла 4 місце.

Також параканое було включене до Літніх Паралімпійських Ігор у 2016 році. Україна посіла 3 місце на цих змаганнях.

Таким чином, веслування на байдарках та каное є одним з найбільш популярних олімпійських видів спорту. Для цього виду спорту характерні такі напрямки розвитку:

посилюється соціально-політична роль спорту;

професіоналізація спорту вищих досягнень – закономірна тенденція;

глобалізація і міжнародна інтеграція спорту стали невід’ємними аспектами сучасної політики та економіки;

характерною тенденцією для веслування на байдарках і каное є збільшення тривалості кар’єри спортсменів на високому рівні;

зростання ролі спортивної науки стає ключовим фактором у розвитку спорту вищих досягнень;

зростання значення телебачення у розвитку та популяризації спорту вищих досягнень є ключовим напрямом;

посилення боротьби з допінгом;

зростаюча глобальна конкуренція у спорті вищих досягнень.

Зародився окремий змагальний вид спорту - веслування на ергометрах, який став доступним завдяки веслувальним тренажерам, доступним у фітнес-центрах, реабілітаційних установах, навчальних закладах та спортивних комплексах у різних країнах. Чемпіонат світу з веслування в приміщенні був проведений у 2021 році під час карантину. Він привернув увагу суспільства.

У багатьох видах веслування відмічається зростання кількості жінок-спортсменок у змаганнях, тобто проявляється гендерна рівність. На Чемпіонатах та етапах Кубків світу з 2019 року з’явилася нова дисципліна – мікс, у якій спортсмени чоловічої та жіночої статі мають можливість змагатися в одному екіпажі. А вже у 2020 році на Олімпійських іграх в Токіо вперше була забезпечена однакова кількість подій і квот для чоловіків та жінок.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз становлення веслування на байдарках і каное свідчить про значний розвиток цього виду спорту з моменту створення перших веслувальних клубів у 1860-х роках до його включення в програму Олімпійських ігор у 1936 році. Це свідчить про зростаючу популярність і міжнародне визнання веслування.

2. У рамках міжнародних змагань використовуються різні класи суден, включаючи байдарки (К-1, К-2, К-4) і каное (С-1, С-2, С-4), що регламентуються за розмірами і вагою. Ця класифікація дозволяє організувати змагання відповідно до специфічних фізичних характеристик та навичок спортсменів.

3. Олімпійська програма передбачає десять змагань для чоловіків і жінок на різних дистанціях, що відображає еволюцію спорту до інклюзивності. Зміни в програмі змагань свідчать про прагнення адаптувати спортивні формати до сучасних вимог телевізійної привабливості та участі жінок у спортивних змаганнях.

4. Дослідження підкреслюють, що успіх у веслуванні на байдарках і каное залежить від поєднання витривалості, сили, технічної підготовки та здатності долати зовнішній спротив. Це вказує на важливість комплексного підходу до підготовки спортсменів.

5. Міжнародні змагання з веслування на байдарках і каное виконують функцію сприяння дружнім відносинам між країнами, що базується на принципах миру і взаєморозуміння. Це підкреслює соціальну цінність спорту як засобу культурної інтеграції.

6. В умовах сучасних технологічних досягнень та змін у спортивній інфраструктурі спостерігається позитивна динаміка розвитку веслування на байдарках і каное. Подальші дослідження і впровадження інновацій у підготовку спортсменів можуть сприяти підвищенню спортивних результатів та залученню нових учасників до цього виду спорту.

7. Веслування на байдарках і каное вперше стало офіційним видом спорту на Олімпійських іграх у 1936 році в Берліні, де відбулося змагання на дистанціях 1000 та 10000 метрів для чоловічих одиночок і двійок. На цих іграх Австрія та Німеччина показали високі результати в байдарках, а Чехословаччина та Канада — у каное.

8. У повоєнний період, починаючи з 1948 року, відбулося посилення конкуренції серед країн у веслуванні на байдарках і каное. На Олімпіаді 1948 року Чехословаччина домінувала в чоловічому каное, тоді як у байдарках перемогли шведські спортсмени.

9. На Олімпіадах 1956–1988 років лідерами в чоловічих змаганнях на каное стали СРСР, Румунія, Угорщина та США, а серед байдарок провідними були команди СРСР, Німеччини, Нової Зеландії та Угорщини.

10. У 1948 році жінки вперше взяли участь у веслуванні на Олімпійських іграх, а з 1956 до 1976 років жіноча збірна СРСР домінувала в байдарці-одиночці на 500 метрів. Згодом провідні позиції також зайняли НДР та ФРН у змаганнях байдарок-двійок.

11. У III періоді (1948–1988 роки) команда СРСР стала абсолютним лідером у веслуванні на байдарках і каное, незважаючи на пропуск Олімпіади 1984 року, залишаючи Швецію та НДР на другому і третьому місцях відповідно.

12. У IV періоді (1992–2024 рр.) лідерами в жіночій байдарці стали команди Угорщини та Німеччини, а також Нова Зеландія. Загалом за кількістю нагород перше місце займає Угорщина, за нею Німеччина та Польща. Україна займає п'яту позицію.

13. Жіноче каное вперше було представлено на Олімпійських іграх у 2021 році, де лідерами стали Китай, Канада та США, причому Україна зайняла четверте місце та друге за загальною кількістю нагород.

14. Чоловіча байдарка у IV періоді характеризується високою конкуренцією: перше місце посіла Німеччина, а також відзначилися Угорщина та Норвегія. У чоловічому каное лідерами стали команди

Німеччини, Угорщини та Китаю, а Україна посіла четверте місце.

15. Після розпаду СРСР лідером у веслуванні на байдарках та каное стала Німеччина, а Угорщина створила їй значну конкуренцію. Україна поступово підвищила свої результати, особливо в жіночій байдарці та каное, зокрема виборюючи медалі на Олімпіадах 2004, 2008, 2012, 2021 та 2024 років.

16. У рамках Олімпійських ігор 2016 року в Ріо-де-Жанейро, де розігрувалося 49 медалей у 16 дисциплінах, лідерами в каное стали Німеччина, Україна та Бразилія, а в чоловічій байдарці — Велика Британія, Іспанія, Німеччина, Чехія та Угорщина. Серед жінок провідними командами залишалися Угорщина, Німеччина та Нова Зеландія.

17. Аналіз показує, що перемоги на Олімпійських іграх сприймаються як індикатор національного престижу та свідчать про ефективність спортивних систем країн. Зростання значення успішних виступів стимулює розвиток олімпійської підготовки як частини національної культурної політики. Таким чином, лідерство у веслуванні на байдарках та каное за останні десятиліття перейшло до Німеччини та Угорщини, тоді як Україна продемонструвала позитивну динаміку в цьому виді спорту, зокрема у жіночих дисциплінах.

18. Українські спортсмени вперше взяли участь у Олімпійських іграх у складі збірної СРСР у 1952 році, а їхні виступи відзначилися першими медальними здобутками на чемпіонатах Європи та світу, зокрема Євгеном Яциненком (1957–1958 рр.).

19. Перші олімпійські золоті медалі українці здобули в 1964 році, завдяки Володимиру Морозову, Миколі Чужикову та Андрію Хімічу, що започаткувало серію перемог українських веслувальників у складі СРСР.

20. Олімпійські ігри 1972 та 1976 років стали особливо успішними для українців, що принесли велику кількість медалей, серед яких численні золоті нагороди, здобуті Шапаренком, Філатовим, Рябчинською, Куришко, Петренком, Нагорним та іншими спортсменами.

21. Після розпаду СРСР українські спортсмени продовжили виступати

на високому рівні. На Олімпіаді 1992 року Михайло Слівінський здобув срібну медаль для Об'єднаної команди, а у 2004 році незалежна Україна виборола першу олімпійську медаль у жіночій байдарці-четвірці.

22. У наступні олімпійські цикли українські спортсмени демонстрували стабільне зростання досягнень. Зокрема, Юрій Чебан здобув два золоті у каное-одиначці (2012, 2016 рр.) та бронзу (2008 р.), а Людмила Лузан та Анастасія Четверікова стали фаворитами жіночого каное, здобувши нагороди в 2021 та 2024 роках.

23. Українські веслувальники неодноразово демонстрували високі результати на олімпійських змаганнях, завойовуючи медалі в різних дисциплінах як в чоловічих, так і в жіночих класах, що свідчить про успішний розвиток українського веслування на байдарках і каное на міжнародному рівні.

24. З моменту першого Чемпіонату світу з веслування на байдарках і каное у 1938 році структура змагань значно змінилася, зокрема додані нові дисципліни та дистанції, такі як змагання для жінок і параканое.

25. Провідні позиції в медальних заліках в різні періоди посідали різні країни: спершу Швеція, згодом Чехословаччина, Угорщина, СРСР, Німеччина. Після 1993 року лідерами є Німеччина та Угорщина.

26. Веслування на байдарках та каное є не лише змагальним видом спорту, але й важливим елементом національної ідентичності й міжнародного престижу, що відображається у зростанні конкуренції на глобальній арені.

27. Спостерігаються тенденції гендерної рівності, зростання популярності веслування в приміщенні та інтенсивного використання новітніх технологій і тренувальних методик для підвищення спортивних результатів.

28. Параканое, включене до Чемпіонатів світу з 2010 року та Паралімпійських ігор з 2016 року, значно розвивається. Україна зайняла високі позиції в медальних заліках у цьому виді, особливо завдяки видатним

атлетам.

29. Програма веслування на Олімпійських іграх постійно змінюється для забезпечення гендерної рівності, підвищення видовищності та відповідності сучасним спортивним тенденціям.

30. Веслування на байдарках і каное розпочало своє становлення в середині 19 століття, з моменту створення перших веслувальних клубів у 1860-х роках. Перший великий крок у міжнародному визнанні відбувся у 1936 році, коли веслування стало частиною Олімпійських ігор у Берліні. З того часу спорт розвивався, включаючи нові дисципліни і класи суден (К-1, К-2, С-1, С-2 тощо), що дозволяло змагатися спортсменам з різними фізичними характеристиками. Після Другої світової війни спостерігалось зростання конкуренції серед країн, особливо в 1948 році, коли Чехословаччина та Швеція домінували у чоловічих змаганнях. З часом змагання адаптувалися до сучасних вимог, зокрема, в напрямку гендерної рівності та телевізійної привабливості, що також сприяло збільшенню числа учасників і глядачів.

31. Протягом історії веслування на байдарках і каное спостерігалися зміни у фаворитах і призерах. На перших Олімпійських іграх 1936 року в Берліні лідирували Австрія, Німеччина, Чехословаччина та Канада. У повоєнний період (1948–1988 роки) домінування в чоловічому каное мали Чехословаччина, а у байдарках — шведські спортсмени. Після 1992 року, зокрема в IV періоді (1992–2024 рр.), Німеччина та Угорщина стали лідерами в медальних заліках, в той час як Україна демонструвала стабільні результати, особливо в жіночих дисциплінах. У параканое, яке включили до змагань з 2010 року та Паралімпійських ігор з 2016 року, Україна зайняла високі позиції завдяки видатним атлетам.

32. Українські веслувальники почали свою участь в Олімпійських іграх у складі збірної СРСР у 1952 році, здобуваючи перші медалі на чемпіонатах Європи та світу. Перше олімпійське золото для українців було отримано в 1964 році. Особливо успішними були Олімпійські ігри 1972 та 1976 років, де

українці завоювали велику кількість медалей. Після розпаду СРСР українські спортсмени продовжили досягати високих результатів на Олімпіадах, здобуваючи медалі в 2004, 2008, 2012, 2021 та 2024 роках. Також українські веслувальники показали свої здібності в параканое, що стало важливою частиною їхніх успіхів.

33. У сучасному веслуванні на байдарках і каное спостерігаються тенденції до підвищення гендерної рівності, зростання популярності веслування в приміщеннях, а також впровадження новітніх технологій і тренувальних методик. Це веде до підвищення спортивних результатів та залучення нових учасників до спорту. Очікується, що подальший розвиток інфраструктури, а також зміни в олімпійських програмах продовжать сприяти популяризації веслування на міжнародному рівні. Тенденції до інклюзивності та адаптації спортивних формату відповідно до сучасних вимог також можуть призвести до збільшення кількості учасників та покращення якості змагань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьев В.П. Особенности проявления усилий при использовании в гребле на байдарках отягощений различного характера. // Методика и техника подготовки гребцов: Сб. науч. трудов. ЛНИИФК. 1978. С. 112-116.
2. Бондаренко І., Мінц М., Сергієнко Ю., Головаченко І., Бондаренко О., Кураса Г. Дослідження можливостей використання 6-хвилинного веслування на ергометрі Concept2 для оцінки рівня витривалості у студентів. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2019. № 75). С. 41-48.
3. Бондаренко, І., Кураса, Г., Сергієнко, Ю., Конопляник, О., Головаченко, І., Дзюбан, О. // Сучасні тенденції розвитку веслування у світі / Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, 2020. С. 26-33.
4. Бречко Б.С., Краснопевцев Г.М., Фомин С.К. Методика тренировки. В кн.: Гребной спорт. М.: Физкультура и спорт, 1966. С. 54-59.
5. Вацеба О. Специфіка історичного розвитку сучасного спорту як соціального явища/ Оксана Вацеба// Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фіз.вих і спорту: Зб. наук праць за ред. С.С.Ярмакова. Харків, 2001. № 18. С. 21-26.
6. Веслування на байдарках і каное та веслувальний слалом: [навч.програма для ДЮСШ, СДЮШОР з веслування на байдарках і каное] / [Ю.О. Воронцов, О.О. Чередниченко, Ю.М. Маслачков та ін.]. К., 2007. С. 104.
7. Дяченко В. Особливості сучасного підходу до оцінки функціональної підготовленості спортсменів // Теорія і методика фізичного виховання і Спорту, 2000. № 2-3. С. 46-50.
8. Задорожна О.Р. // Золоті сторінки Олімпійського спорту України./ М.С.Терцик, О.М.Вацеба, О.В.Копій [та ін.]: за ред. І.Федоренка. К.: Олімп. література. 2000. 192 с.
9. Олімпійська спадщина України: / Художній альбом / [М. М.

Булатова]. К.: Олімп. л-ра, 2016. Кн. 1. С. 69.

10. Платонов В.М., Булатова М.М. Фізична підготовка спортсменів: Навчальний посібник. К.: Олімпійська література, 1995. 320 с.

11. Правила змагань з веслування на байдарках і каное. К: РВК Деснянська правда, 2010. 40 с.

12. Пожилова В.П. Веслування // Енциклопедія Сучасної України / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. Т. 4.

13. Правила спортивних змагань з веслування на байдарках і каное / Міністерство молоді та спорту України. 2021.

14. Русанова О. М. Особливості розвитку веслування на байдарках і каное в Україні на сучасному етапі / О. М. Русанова, О. О. Чередніченко // Слобожанський науково-спортивний вісник. 2013. № 2. С. 80–83.

15. Тіхоміров А.І., Козубенко О.С., Усатюк Г.Ф. Веслувальний спорт: навчально-методичний посібник. Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2018 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://hdl.handle.net/123456789/463>.

16. Українські веслувальники – чемпіони та призери Олімпійських ігор [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://ukraine-canoe.org/rezultaty/rezultaty-olimpiiski-ihry.html>

17. Цільова комплексна програма підготовки національної збірної команди України з веслування на байдарках та каное на участь в Іграх XXXII Олімпіади 2020 року у м. Токіо (Японія) на 2017-2020 роки / Міністерство молоді та спорту України.

18. Чубаров В. Проблемы, которые мы выбираем (гребля на байдарках и каноэ) / В. Чубаров // Теория и практика физической культуры. М. 2002. № 3. С. 31–34.

19. 2021 ICF Canoe Sprint And Paracanoe World Championships Results. Copenhagen, 2021. – 45 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.canoeicf.com/sites/default/files/2021_copenhagen-paracanoe.pdf.

20. Canoe & Kayak at the 2000 Olympics. Events and Champions [Електронний ресурс] / Sportsencyclo – Режим доступу: <https://www.olympiandatabase.com/index.php?id=1945&L=1>.

21. Canoe & Kayak at the 2004 Olympics. Events and Champions [Електронний ресурс] / Sportsencyclo – Режим доступу: <https://www.olympiandatabase.com/index.php?id=2318&L=1>.

22. Canoe & Kayak at the 2008 Olympics. Events and Champions [Електронний ресурс] / Sportsencyclo – Режим доступу: <https://www.olympiandatabase.com/index.php?id=12899&L=1>.

23. Canoe & Kayak at the 2012 Olympics. Events and Champions [Електронний ресурс] / Sportsencyclo – Режим доступу: <https://www.olympiandatabase.com/index.php?id=17106&L=1>.

24. Canoe & Kayak at the 2016 Olympics. Events and Champions [Електронний ресурс] / Sportsencyclo – Режим доступу: <https://www.olympiandatabase.com/index.php?id=22441&L=1>.

25. Canoe & Kayak at the 2020 Olympics. Events and Champions [Електронний ресурс] / Sportsencyclo – Режим доступу: <https://www.olympiandatabase.com/index.php?id=45446&L=1>.

26. Chiczkan O. Ретроспективний аналіз техніки веслування на байдарках / Oksana Chiczkan, Wladimir Chodinow // Unia Europejska w procesie zmian: Wybrane problemy pod redakcją dr. Cezaregio Tomasza Szyjko. Warszawa, 2012. С. 298-304.

27. Complete Rule book 2019 (English). APPENDIX 24 – Indoor Rowing Competition Regulations: February, 2017. P. 393-412. World rowing: official website FISA. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://worldrowing.com/fisa/publications/rule-book>.

28. European Canoe Association Sprint Results 1933-2024: Olympic Games, World Championships, European Games, European Championships. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.canoeresults.eu/view-results/sprint>.

29. FISA Council and European Rowing Board Meet in Budapest: February (9), 2020. World rowing: official website FISA. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://worldrowing.com/2020/02/09/fisa-council-and-european-rowingboard-meet-budapest>.

30. ICF Canoe Sprint World Championships. 16-19 September 2021. International Canoe Federation. Official site. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.canoeicf.com/canoe-sprint-world-championships/copenhagen-2021>.

31. ICF Medal-Winners, since 1938, updated February 2008 by nautic MEDIA Raymond Kamber, 4143 Dornach Switzerland.

32. ICF Planet Canoe Sprint Rezults 1985-2024. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.canoeicf.com/disciplines/canoe-sprint/results#Historical>.

33. ICF Planet Paracanoe Rezults 2013-2024. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.canoeicf.com/disciplines/paracanoe/results>.

34. Indoor Rowing. What is Indoor Rowing? World rowing: official website FISA. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://worldrowing.com/events/indoor-events>.

35. International Canoe Federation. Disciplines. What is Canoe Sprint? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.canoeicf.com/disciplines/canoe-sprint>.

36. International Canoe Federation. History [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.canoeicf.com/history>.

37. International Canoe Federation. Rules for Canoe Sprint 2019. С. 92 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.canoeicf.com/sites/default/files/rules_canoe_sprint_2019.pdf.

38. Joachimsthaleer F., Studium zavislosti mezi silou zaberu padlom a vnejsi for-mon pohybu pri padlovani. Sbornik vecke radi uz CSTV, Praha, 1992. С.117-144.

39. Klissounas V. Genetic aspects of phisical fitness. J. Sports Med., 1993. №

4. C. 164-170.

40. Limpert W. The XIth Olympic Games Berlin, 1936 Official Report / Wilhelm Limpert. Berlin, 1937. C. 1019-1021.

41. News. IOC supports ICF plans for 2024. The executive board of the International Olympic Committee has formally accepted changes to the canoeing programme for the Paris 2024 Olympic Games, recognizing that the ICF has introduced changes that fit within the Olympic Agenda 2020: December (7) 2020. International Canoe Federation: official website IFC. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://www.canoeicf.com/news/ioc-supports-icf-plans-2024>.

42. Official Report of the Games of the XXIII Olympiad Los Angeles 1984, Volume 2: Competition Summary and Results / Los Angeles Olympic Organizing Committee, Los Angeles. 1985. C. 361-372.

43. Official Report of the Games of the XXV Olympiad Barcelona 1992. Vol. 5: The results. 431 с. COOB'92. S.A. 1992. C. 133-151.

44. Paris-2024. Paralympic Para Canoe Schedule & Results. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://olympics.com/en/paris-2024/paralympic-games/schedule/para-canoe>.

45. Raymond Kamber. Medal Winners. nauticMEDIA, Dornach, Switzerland / Olympic Games and World Championships Since 1936-2007. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://web.archive.org/web/20160113142416/http://www.bcu.org.uk/files/Pages%201-41%20from%20Medal%20Winners%20ICF%20updated%202007-2.pdf>.

46. Responsibility. Environmental policy. World rowing: official website FISA. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://worldrowing.com/responsibility/environment/policy>.

47. Susanne Ch. Multivariate analysis in genetic studies. Acta Genet. Med. Et getel., 1992. T. 21. № 3. C. 201-210.

48. The Official Report of the Centennial Olympic Games: Atlanta 1996. Vol. III: The competition results / PEACHTREE PUBLISHERS. Atlanta, 1997. C. 161-174.

49. The Official Report of The Games of the XVIII Olympiad Tokyo 1964, Volume 2. Tokyo, 1966. C. 245-252.
50. The Official Report of the Games of the XXIIInd Olympiad Moscow 1980 Volume 3: Participants and Results / Fizkultura i Sport. Moscow, 1981. C. 178-197.
51. The Official Report of the Games of the XXIst Olympiad Montréal 1976, Volume 3 Results / COJO 76. Ottawa, Canada, 1978. C. 164-185.
52. The Official Report of the Organising Committee for the Games of the XV Olympiad Helsinki 1952. Finland, 1955. C. 624-637.
53. The Official Report of the Organising Committee for the XIV Olympiad / The Organising Committee for the XIV Olympiad 1948. London, 1951. C. 307-316.
54. The Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XVI Olympiad Melbourne 1956. Melbourne, 1956. C. 396-410.
55. The Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XVII Olympiad Rome 1960 Vol. 2. Roma Via Campo Marzio 74, 1963. C. 243-271.
56. The Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XXIVth Olympiad Seoul 1988, Volume 2: Competition Summary and Results / Seoul Olympic Organizing Committee. Korea Textbook, 1989. C. 333-350.
57. The Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XXth Olympiad Munich 1972, Volume 3: The competitions / proSport Alle Rechte vorbehalten. Germany, 1974. C. 516-519.
58. The Official Report of the Organizing Committee of the Games of the XIX Olympiad Mexico 1968, Volume 3: The Games. Mexico, 1968. C. 184-205.
59. Wikipedia: Веслування на байдарках і каное на Європейських іграх 2019. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Веслування_на_байдарках_і_каное_на_Європейських_іграх_2019.
60. World Rowing Circulars. Key Performance Indicators 2019 (at 060220).

World rowing: official website FISA. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://worldrowing.com/about/organisation/governance/officialcommunications-worldrowing-circulars>.

61. World rowing. Proposed Changes to the FISA Statutes and Bye-Laws for the 2020 Extraordinary Congress – Not yet final – Working draft at 12 February 2020 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://worldrowing.com/about/organisation/governance/officialcommunications-world-rowing-circulars/>.